

19145

ԱՄԻՐԵՆՑ (ՅՈՂԷ - ԱՄԻՐԵԱՆ)

ԱՎՆՑԻ ՀԱՃԻ ԱՂԱՆ

ԵՒ

ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒՆ

[ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՄԵԿ ՅԱՐԿԻ ՄԵՉ]

ՔՐԵԶԱԼԻ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՎԱՆ

891. 99

Ա-52

ՈՒ (Հանի աղային ձեռք բռնելով) .— Հեղե կիտե՞ս բուկին այսքաղ բեզի պէս շնորհքով մարդ մը. աֆ կ'ընես, բարեկամ ենք տէ անոր համար կ'ըսեմ

ՄԻՐԻԿ (Դրան հետեւն գլուխը դուրս հանելով մեկուսի) Տուտուն չորս պան եփեց

ՀԱՃԻ ԱՂԱ (Իրեն ակնարկելով) Շնորհքով ու փարպի մարդ մի կայ ըմս տն ալ Թրայօխմասուղ բեզ չի տաներ

$\frac{4}{1}$

3-3-3. ԱՄԻՐԵՆՑ

10 AUG 2005

26006-Վ-3.

18 NOV. 2011

891-99

Ա-52

Ա. Կ.

ԱՎՆՑԻ ՀԱՃԻ ԱՂԱՆ

Ե Ի

ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ ԳՈՂԱՐ ՏՈՒՏՈՒՆ

[ԵՐԵՔ ՀԱՐՍՆԻՔ ՄԷԿ ՅԱՐԿԻ ՄԷՑ]

ՔՐԲՁԱԼԻՐ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՔ ԱՐԱՐ

ԽՈՍՔՔ ՀԵՂԻՆԱԿԷՆ

3-3-3. ԱՄԻՐԵՆՑ

Ապրելու համար ուտելու է,
 Եւ ուտելու համար խնդալու է,
 Եւ խնդալու է թշուառները,
 Եւ առհասարակ բոլոր ցաւագարները.
 Պարտաւորեալներուն կը բաշխէ պարտքերը,
 Կ'ամբիւրստ տաւապեալներուն վշտերը,
 Կը մխիթարէ յուսահատները,
 Եւ խեղճները տանելի կ'ընէ անոնց.
 Որ քահանայիցի կը կարգան
 Ակնցի Հանի աղան եւ Գորհար տուտուն:

Հրատարակութիւն
 3. ԱՐԱՆԱՄԵԱՆ

Տպագրութիւն
 3. ԱՍՏԱՏՈՒՐԵԱՆ ՈՐՈՒՔ

1920

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԱԿՆՑԻ ՀԱՅԻ ՎԱՐԴԵՐԵՍ ԱՂԱ. — Գոհար տոնոյին ա-
յազայ ամուսինը
ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒ. — Հաճի աղային ապա-
զայ իկինը

ՊԱԼԸԹԻ ՄԻՐԻԿ. — Գոհար տոնոյին տղան
ՄԻՐՍԻՍԻ ՏԻՐԱՆ. — Ակնցի վարժապետը
ՏԵՐ ՍՄԵԱՏ ԲԱՀԱՆԱՅ. — Հաճի աղային ճանեհցը
ՕՐԻՈՐԴ ՊԱՅՍԱՌ. — Հաճի աղային աղջկը
ՄԱՐԻԱՄ. — Հաճի աղային ուսաստանին
ՎԱՆԵՑԻ ԿԻՐԱԿՈՍ. — Հաճի աղային սպասաւորը
ԿՈՋՄՈՋ ԱՂԱՐ. — Հաճի աղային ազգականներին
Կնխանայրը, հարսնիկի հրաւիրեալներ, հարսնեհուներ,
երգիչ կիներ, նուագածուներ

Ներկայ դէպքը տեղի կ'ունենայ մեր օրերուն՝ Պոլ-
սոյ Սաւաթիա քաղին մէջ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Գործիս բեմադրութիւնն արտօնուած է Պոլսոյ
Կեդր. Ոստիկանութենէն 1919 Դեկտ. 10 թուականով
և 483 թուահամար պաշտօնագրով:

ՊԱՅՄԱՆ

Ներկայացուելու պարագային ճեղինակի իրաւունքը վերապահուած է:
Յ. ԱՄԻՐԵՆՅ

494856

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Ա.

Տեսարանն է Գոհար տոնոյի տան մէջ անշահ կանաւորումով սենեակ
մը, բովընտի դուռ մը և խորը սնտուկ մը կը գտնուի. Գոհար նստած
է խոտէ քաղմոց (սէտիք)ի մը վրայ, առջեւը դրուած է կրակարան մը
(սաճ մանկալ) և սուրճի «Թախըմ»ը բովը դրուած, իսկ տղան Միքիկ
նստած է անոր դէմ փայտէ աթոռի մը վրայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ա.

ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒ ԵՒ ՏՂԱՆ ՄԻՐԻԿ

ԳՈՀԱՐ. — (Սրնիճը (ճեղքի) կրակարանին մէջ լին-
լով) Բա ետքուս անիկա քեզի չըլլար կ'ըսեմ կորնէ
էլպէթտէ պան մը կիտեմ. ես անանկ հարս մը առնե-
լու եմ քի «տիլի տիլիմէ ուշառն, տիլի տիլիմէ ուշ-
առն». ես տուրսեցի խըմպըլ հարս չեմ առներ:

ՄԻՐԻԿ. — Բա՛ իշտէ տուն ես խըմպըլ քի մերին
Հայաստանցի քուրերուն ու աղբարիկներուն խըմպըլ
կ'ըսես կոր տէ չես հաւնիր կոր անոնց:

ԳՈՀԱՐ. — Միքիկ ետքուս, էկինցիին աղջկան
եախան ձգէ կ'ըսեմ կոր քեզի. Տէր Սուլիմաթը բէք
մէք կ'ընէ կոր, խուս խաբուն պալըխճի Բարթիկին
աղջկը կայ եղեր, խաթունիկ համարատ աղջկի, արջը
պօսը տեղը, ալլաման պան է կ'ըսենկոր:

ՄԻՐԻԿ. — Ձգէ պէ սալիկայ, տնմա տէ կ'ըսես
կոր. տիեօր իրինկուն Եէնի խաբուցի տղոցը հետ կան-
կաին պսսթաններուն մէջ քորթէղանութիւն կ'ընէ կոր.
ալլահալէմ ընծի խանը խաթիլ ընես պիտոր:

ԳՈՀԱՐ. — Ան չես ուզեր նէ տահա պաշխասին
ա կայ, ետքմաճի եփրեմին աղջկը առնեմ քեզի, նա-
սը՝ է. իշթէ ճիւղաններու պէս աղջիկ, տատոզ, պանոզ,
բէք չալըխան է կ'ըսեն կոր. անմենական տունին
խըղմէթը ընեւէն ոռղամ տիեօր կիչեր ետքմա կը պա-
նի կոր, սանահաթ ունի, ալթուն պիլէղիկ կայ ծառք:

Միրիկ.— Ես պիւղեղիկը ի՞նչ ընեմ պիտոր, ես կնիկիս վաստակին պէքքուծիւն չունիմ, կը հասկնամ կոր. բէք խըրսըս մը հաներ... Ապէն աննըմը կէռէ կէռէ քաղանամալըմ. ես վաստակիմ պիտոր ես պէս-լէմիչ ընեմ պիտոր կնիկըս. ինչի՞ս էրքէկը ըլլամ պի-տոր քիմ կնիկըս փարա վաստակէ տէ ես ուտեմ. հէմ ան քու ըսած Ստամպուլի աղջիկներդ տմէնն ա պոյա՜ փութեա կը քսուին կոր տէ քեզի աղուոր կ'երևան, տուրսեցիին աղջիկը անանկ սախթէ պաներ չունի, անոնց պոյան բէք խաւ է, խա'ս, կը հասկնամ,

ԳՈՀԱՐ.— Բա ո՛ւշ... խաւ է եղեր պոյանին, անոնք ա հարս ըլլալէն սօրղամ պոյանին դուրս կու-տան:

Միրիկ.— Ընծի նայէ՛, ընծի նայէ տուտո՛ւ, տուն ընծի խանտըմիչ չեա կը՛ար կոր ըներ. ընծի թուլում-պաճի Միրիկ կ'ըսեն, Սամաթիան ալ, Եէնի խարուն ալ, խում խարուն ալ, հաթթա Մախըրգեղն ալ, Պա-լատն ալ, Թօփ խարուն ալ, Սարմաթօմրուին ալ, ինչ խտար աղջիկ կայ նէ զատկի հաւկիթի պէս առկաս զարկած եմ, անոնք տիեօքի հարս ըլլան նէ քառսուն տէլիխանլի հետ հիյօ միյօ կ'ընեն. մէյէր քէ՞օս. կի-տես ընծի: (Գոհար սուսնը կը լեցնէ եւ կը սխալ խաղէ)

ԳՈՀԱՐ.— Մեր Ստամպուլին աղջիկները փէք ալ աղէկ են. հէլէ մէյմը Պէյօղլուն անցիր տէ աղջիկ տես. ամէն ժիր ֆրէնկին ասկէրներուն հետ պոյ կ'ելլան. Հուրրիաթ Թէփէսի է ի՞նչ խառնախախ է, երթաս տէ տեսնաս ըռէղիլուծինը. Թալիմխանէին մէյտանն ու Թալսիմին գանաբէներուն վրան ճանապաղ օյիւնի կը խաղան կոր. մեր մահալլէին աղջիկները անոնց քով կարեէնէ կուսեր են:

Միրիկ.— Ինչէ՛փէք աղէկ կիտես կոր առ տեղ-ուանքը տուտու, հէլէ՞... մինչեւ ան տեղուանքը հէ՞... Պէյ օղլուն ծակը ծուկը՝ մաշալլահ աղուոր սով-րեր ես... նասը՞, կ'երթա՞ս կոր պաղի...

ԳՈՀԱՐ.— Ծօ՛, երկու լուսըդ չի քէօռնայ, կըր-նա՞ս աս տարիքի մէջ իֆթիրա մըն ա քըսել:

Միրիկ.— Է՛յ, քիմ պիւր, կ'ըլլայ քի քառ-սունէդ ետքը սաղ չալելու կ'ելլաս. չըլլալիք պան չէ:

ԳՈՀԱՐ.— Կէնէ մը պաշլայեր, հիմա սընըրներս կը պըռնէ տէ...

Միրիկ.— Սընըրներդ պըռնէ նէ որի՞ն բապուծին է, քա՛ տուն իմին սընըրներս կը հանես կոր քիմ է-կինցիին աղջիկը չառնեմ տէյի:

ԳՈՀԱՐ.— Էյ իշթէ չառնես պիտի:

Միրիկ.— Ես ա իշթէ առնեմ պիտի:

ԳՈՀԱՐ.— Խասպանտէ՞ք:

Միրիկ.— Էլպէթտէ, խասպանտէք:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՏԵՐ ՍՄԲԱՏ ՔԱՀԱՆԱՅ

Տ. ՍՄԲԱՏ.— (Վսկեղով) Ողջոյն ձեզ, պարէ ես ալ հաշտեցունեմ ձեզի խասպանտէք:

ԳՈՀԱՐ.— Օրհնէ ի Տէր, Թամ վախթին եկար Տէր Պապա՛, սիր թիւռլի չեա կրնար կոր խօսք հասկցներ:

Տ. ՍՄԲԱՏ.— Զխաղաղութիւն իմ տամ ձեզ, կ'ըսէ Գիրքը, բանակուիւ մը ունիք ամա շարժառիթը չեմ գիտեր:

ԳՈՀԱՐ.— Նասը՞ կուիւ, նա՞սը ժաժ... ո՞ւր կ'ըլ-լայ կոր ծեծը. ո՞ւր կ'ըլլայ կոր ժաժը, տէր պապա, հէլէ՞:

Տ. ՍՄԲԱՏ.— Սանքիմ ձեր կուիւին համար կ'ը-սեմ կոր քի ի՞նչ ըլլալը չիյտեմ տէյի:

ԳՈՀԱՐ.— Գուզում տէր պապա՛, իբի այախ պիր փապուճ մութլախ էկինցի Հաճի աղաին աղջիկը առ-նեմ պիտի կ'ըսէ, մենք ա հար մար ունեցած ենք վախթին նէ խօրաթանին մտիկ կ'ընէինք, հիմաճուկ-ուան տէլիխանլիները կը նայիմ կորքի հիչի տեղ կը դնենկորմեղի. իլաքիմ ըսածս կ'ըսէ կոր. տուն ըս տէր պապա՛, հիչ տուրսեցիին աղջիկը մեզի հէմտերս կ'ըլլայ, եղա՞ծ պան է:

ՄԻՐԻԿ. — Ինչո՞ւ չըլլայ պիտի. ան ա ազգս չէ՞մի:
Տ. ՍՄԲԱՏ. — Դուքսեցին ալ Աստուծոյ արարածն է Պոլսեցին ալ, ամա տղա՛ս, ան աղջիկը տէր ունի:

ՄԻՐԻԿ. — Նասը՞, նա՞սը, տէր ունի՞ մի:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Այո՛, տէր ունի, Հաճի Վարդե-
րես աղան իր աղջիկը Ակնցի վարժապետի մը նշանած է, ուսումնական երիտասարդ մը որ իր քաղաքին դպրոցին տեսուչն է. հաթտա խմացածիս նայելով տղան մօտերս Պոլիս պիտի գայ և հարսնիք պիտի ընեն. ատենք ալ իմին ծուխս են, ես ամէն ինչ մօտէն դի-
տեմ, Հաճի աղան փարատելիսի մարդուն մէկն է, պէլքի հարուստ սղայ մը ելլէ աէ քեզի մէկ երկու հարիւր ոսկի կուտամ ըսէ նէ այն ատեն դործը կը փոխուի ու վարժապետը հապը կը կլլէ:

(Միւրիկ խորհրդաւոր ակնարկ մը կը նետէ մօրը եւ ասպա մեկ կողմ ֆաշուած կը սկսի մտածել պահ մը իրոք քի ծրագիր մը կը յղանայ):

ԳՈՀԱՐ. — Անանկ է, փէք թամահեար մարդ է, տաավիրեք տարի մը կայ աս էկինցիին տղունը պոններ ենք. վերա քերան աւելցնելու մէնաք ունի. հարուր վացցունի պոնած էի երկու լիրա ըրաւ, ետքն ա վէր-
կինները աւելցուցին ըսելով իրեք լիրաի հանեց. հիմա ա տասը լիրա է տունս կ'ըսէ կոր, փէք վարպետորդի մարդ է չիտես Տէր Պապա, ասանկ մարդուն աղջիկը կ'առնուի՞ հիշ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Զաթը տուող ալ չկայ. թող Մի-
րիկս առ օղը ականջէն հանէ. ես իրեն փէք մինասի-
պէթլի աղջիկ մը կ'առնեմ. ծառքիս տակը հէմ աղուոր հէմ ալ փարալը աղջիկ կայ. դուք ալ սանքիմ չունե-
ւոր մէկը չէք եա՛. հանգուցեալը գիտնալը քիչ շատ ձգեց. տղադ ըսես նէ քարէն ձուր հանող մէկ հատիկ է էսնաֆներուն մէջ, եալվարմիշ ըլլացող մի կ'ուզես:

ԳՈՀԱՐ. — Բերանդ պաղնեմ, Տէր պապա, փէք աղուոր կը զսւրցես կոր. աղջիկ պակաս կ'ըլլայ մե-
րին տղուն:

ՄԻՐԻԿ. — (Երկու ֆայ յառաջ գարով եւ վնասար)

Լ'նծի նայեցէ՛ք, պօշտեղը լախըւտը չեմ ուզեր. իշթէ
կ'ըսեմ կոր. էկինցի Հաճի աղաին աղջիկը չըլլայ նէ
պաշխասին չառնեմ պիտոր. ընծի պօշամա աղջիկները
եկուր տէ առ կ'ըսեն կոր, խե՛նթ եմ մէյէր. պութոս՞
է ի՞նչ խառաղաթա է, սանքիմ փիրինճին ալուրով
սուռաթը պատանա ընէ պիտոր, կըլօխին վրան թախ-
մա մաղեր անցընէ պիտոր, կուրծքերուն փաշավա
թիմէ պիտոր քի աղուոր երեւայ, չիրին ցուցնէ տէյի,
իրինկունը լամպին լուսին պան մը կ'երեւայ ամա առ-
տուն կանուխ տեղէն ելլայ նէ սուռաթը նայողին
քառսուն տարուան խրամէթը կը փախի, աղջիկ ա առ-
նեմ նէ էկինցի Հաճի աղաին աղջիկը՝ Պայծառը առ-
նեմ քի կըս կլոր ամէն թառափը միս է, երեսին կար-
միրը ըսես նէ կետինը կ'իյնայ կոր, պալըս առած վա-
խիթը երեսին ըռէնկը թապլաին ծուկին վրան կը դար-
նէ. կիտես քի լուսընկան էր ցաթեց, ընծի համար
պաշխասին չիկայ, ասիկա խաֆանուդ տրէք:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Միւրիկ, տղաս, ես դուքսեցի
ծուխեր ալ ունիմ, քեզի յարմար աղջիկ մը կը գտնեմ,
վաղ անցիր դուն անկէ, խըթըլը չէ եկեր եա՛:

ԳՈՀԱՐ. — Անանկ է ա՛, եուժուրճախս ելլայ է-
կինցիին աղջիկը:

ՄԻՐԻԿ. — Կը տեսնամ կոր քի դանահաթը փոխեր
եւ Տէր պապա՛, խըլավուզութիւնը ժամուցէն տահա
էվէլի եաղը է կիտնալը:

Տէ՛ր ՍՄԲԱՏ. — Քաւ լիցի, մենք մեր հայրական
պարտականութիւնը կը կատարենք. «զոր սնչ գործես-
ցես բարիս, եղիցի քեզ ի բարեգործութիւն և ի փառս
հանդերձելոյն» կ'ըսէ տէրն մեր:

ՄԻՐԻԿ (Հեզնեղով) Էյ քէ՛ս...

Տ. ՍՄԲԱՏ. — (Վշտացած) Եա՛... անանկ հէ՛...
մնացէք խաղաղութեամբ: (Մեկնելու հետեւ ֆանի մը
ֆայ կ'առնէ):

ԳՈՀԱՐ. — Ոքքըդ պաղնեմ Տէր պապա, խաթ-
րըդ չմնայ, ճահիլ է անիկայ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Վնաս չունի օրհնա՛ծ. «Ներեա՛ Տէր

դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն» ըսած է Երկնաւոր Տէրն մեր: (Տէր Սմբատ կ'երթայ)

ԳՈՀԱՐ.— Հաւնեցա՞ր ըրածիդ:

ՄԻՐԻԿ.— Ո՞վ կիտէ (ձայնը բարձրացնելով) ինծի նայէ՛, ան չէ ամա ի՞նչ ըրիր սա մերին լուսահոգի պապաէն մնացած հարուր իցցուն հատ կարմիր լիւաները տրա՞ծ է:

ԳՈՀԱՐ.— Նաոր՞ լիբա. լիբա՞ մնաց քի, անիկակ շատոնց է քի խարճեր ենք, տունն ասկէրուծին ըրիր նէ մենք հոս ի՞նչ կերանք:

ՄԻՐԻԿ.— Եա կ'ըսեն կոր քի մէկ հատ լիբա մը պիլէ խարճած չես տէ ծախած պօսթանին փարան խարճեր ես:

ԳՈՀԱՐ.— Խաչոր սուտ են, Ասված ալ կիտէ քի փարա չունիմ:

ՄԻՐԻԿ.— Փարա չունիս հա՛, երդում ա կ'ընես կոր աս տարիքիդ. հանէ՛ կ'ըսեմ կոր սա փարաները. չիւնքիմ պապաիս միբասը ընծի կ'իյնայ:

ԳՈՀԱՐ.— Խելքի՞դ եկար ծօ՛:

ՄԻՐԻԿ.— Տա՞ս պիտի:

ԳՈՀԱՐ.— Չունիմ քա եսվորում:

ՄԻՐԻԿ.— Խերըդ կ'անիծեմ չի տաս նէ, ինթէ աստար կ'ըսեմ կոր քեզի. (Միտիկ գլուխը կը շարժե եւ քաթկոթեակը կը հետանայ):

ԳՈՀԱՐ.— (Ետեւեւ կ'երթայ գոչելով) Միբի՛կ, Միբի՛կ, ծօ՛, ծօ Միբիկ, ինծի նայէ ծօ՛— (յետոյ ետ դառնալով) Ետմուրճախ ելլալիքը չի կեցաւ քի պէլքիմ երկու լախըռալով խուսը ինջեցունէի, աս չըլլալիք մանչը ծուներ թէփէիս պերէ պիտի. խարասէվտաներու դար տէ աս էկինցիին աղջկանը սէվտալանմիչ չըլլար. մեր կիտնալը տուրսեցի տղաքներն են քի Ստամպոլին աղջիկներուն ետին՝ առջին կ'անցնին կոր՝ սէվտա կը կապեն կոր. ամա տօղրուսուն մերին աղջիկներն ալ փէք վարպետ օյինճիուծիւնով դուրսեցններուն քիթէն կը սլանեն կոր, ի՞նչ մեղքս պահեմ ես ա ատ ճամբայէն քալեր եմ, հէմ տիյօր հիմակ ալ փիւշման եղած

չեմ. անոր խելքս չպառկիր կոր քի ընտո՞ր կ'ըլլայ տէ Միբիկը ատ քէօյ կիողէլի տուրսեցի պայաթ աղջկանը սէվտալանմիչ կ'ըլլայ. պարէ ճիւլէլի պան մը ըլլա՞յ նէ. պարէ սիւսը տարաթը տեղը պա՞ն մ'ըլլայ նէ. պարէ էտալը իւրիւնի՞չ մը՝ անուշ խօրաթմ՝ մը ունենայ նէ, միւրէք ամա, փէք մէռաքներս կ'ելլայ, չիւնքիմ տուրսեցի էրիկ առնելը ատէթ եղած է ամա Ստամպոլցիին տուրսեցի աղջիկ առնելը լսուած պան չէ. Միբիկս մուստախիլ ան առնեմ պիտի կ'ըսէ. ով քի կ'ուղէ նէ թող առնէ, փէք հոգս չընեմ պիտի ամա իմին ա հիսապըս պաշխա է. տուրսեցի մարդիկները փէք սիրով կ'ըլլան կնիկներնուն հետ. իրաւ պաղիսին կտորճուկ մը սէրթ կ'ըլլայ ամա անիկակ ա տառցու. նելը փէք միւմքինսիդ պան մը չէ: Էկինցի Հաճի աղան աստար ատեն է քի կը ճանչնամ. փարալը մարդ, քիպար մարդ, էկինին չօրպաճիներէն է եղեր, իրեն մէմլէքթին մարդիկները կետինէն բարեւ կուտանկոր. ասանկ շնորհքով մարդ մը ինչո՞ւ ամուսին չընեմ պիտի, ատիկայ իմին ծառքս է. ամա աս ու ան ըսեն պիտի եղեր քի Գոհար տուտուն աս տարիքին մէջը կարգուելու ելեր է. ինչո՞ւ չի կարգուիմ պիտի. երէկ ուան ճահին եմ տահա ի՞նչ եմ քի, քա մեղայ, իցցուն տարու կենճը մէյէր եթթիյար կ'ըլլայ. մաղերէս գընան պակաս չեմ ըներ, ընքուըներէս ալ ըռասթըլը. ան վախիթը տես ո՞ր կենճը իմին այարս կ'ըլլայ, փէք ունմիչ չեմ ըներ քի էկինցի Հաճի աղան ընծի առնելու նազ ընէ, ամա փէք չըլլայ նէ թրախօմ ալ կուտամ, ի՞նչ ընեմ, պաշխա թիւուի չըլլար, ասանկ էրիկ մը առնելու եմ քի Միբիկին ծառքէն ազատիմ. հարը ես առնելէս ոտողամ տղաս ա աղջիկը առնելու չէ՞ եա. ընտոր քի Միբիկը իր լախըռալը քալեցունել կուղէ կոր նէ անանկ ալ՝ ես քալեցունելու եմ, Հաճի աղան տունին խոնթառնթը չինելու համար պէլքի աս օրերս կուգայ, եօլովը հասկցունեմ պիտոր, աս տէսիսէով տունն ա աման կը պոնեմ. նայէ իշտար կործս կիտցող կնիկներէն էմ քի անմենական պանը հիսապ

կ'ընեմ: Ի՜նչ... խենթի պէս մոռցեր եմ, վարը
օճախին վրան տօլմա տրած էի, պէլքիմ հիմակ տակը
առած է, Երկու աշքերը քէօռնայ հէմէն: պիւթիւն Մի-
րիկին սէպէպին կ'ըլլայ կոր. երթամ նայիմ կիւզէլիմ
պաթլիճան տօլմասիւ ինչ եղաւ աճապա... (կ'երթայ)

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ՄԻՐԻԿ ԱՌԱՆՁԻՆ

(Միւրիկ ծանր ծանր ռֆի ծայրերուն վրայ կոխելով
կը մտնէ սենեակին ներս, կը յառաջանայ դիպի սնունդի,
մի քանի անգամ գլուխը դիպի դուռը կը դարձնէ՝ դուռը
մտնի ընել ուզելով. գրպանէն սրցակ մը քանակի հանե-
լով մեկիկ մեկիկ սնունդի կոպսիկ կը մտնէ, յետոյ մեկ
հասովը կը յաջողի սնունդը քանակ, մեղեքն դրանով յե-
ցուն քանակ մը կը վերցնէ ու ձեռքը մեղքը խորելով ասի
մը ոսկի կը հանէ, կը նայի ու դարձեալ կը յեցնէ մեղքը.
դրանէ ռֆի ծայրեր կը յառնեն, սնունդը կը գոցէ ու ֆո-
վրնիս դրան ետէ կ'ապաստանի):

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒ ԵՒ ԱԿՆՅԻ ՀԱՃԻ ՎԱՐԴԵՐԵՍ ԱՂԱ.

(Հաճի աղային ձեռքը կը գտնուի մեկ կանգուն եր-
կայնութիւն ունեցող ծխափող (չպուզ) մը. կը կրէ եր-
կար քաղօ մը եւ գլուխը անկաղայապար խոշոր գիւ մը՝
միկնել անկանցները իջած):

ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒ. — Հրամայէ հաճի աղա, հրամայէ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — (Կը նստի եւ ծխափողը քաշելով) Ըն-
տէօ՞ր ես, աղէյ մի աղէկ ես:

ԳՈՀԱՐ. — Փառք Աստուծուն, ըստհաթ ենք, հը-
րանմոտքնիդ ընտօ՞ր էք, աղջիկս նասը՞ է, աղէկ է
եա՛:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Մախաուս ձեռքունքդ կու պազնէ:

ԳՈՀԱՐ. — Ձիտէմ ամա պէլքիմ ձերին ախարէթին
մէջը չի նստէլինք նէ օր մը գալիքնիդ չկար. աստար
ատեն է դրացի ենք, ինչ կ'ըլլայ քի պաղի օրեա-

վօրթն ա առնես տէ գաս. մենք միասինիդ գալ եր-
թալը փէք կը սիրենք:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Մալիւմ ա՛, մենք դրացի ինք,
սայդու կանինք. դիւն մօնչիւ տէր ես ու ես ալ աղ-
ջընի. իմ կողակիցըս մեռեր է ու քուկին ալ գլխա-
ւորդ. որո՞ւ իշ տի հասկըցնինք, խօս մի կայ կ'ըսին,
«Ել աղգի ջուվալ աղգի», հրմայեկըս խաթիւն, եկայ
ուր սա մեր տիւնին խօնթաւթը իմզալաթմիշ անինք,
վախա տապիւրկու լիւրա տըվող կայ ըմա դիւք աս-
խըտար վախթ է աս տիւնին մէջ էք ու փարաս ալ
օր մի չէնկէլը չէք օնցուցեր. ես ձենէ խօշնիւթ իմ,
ձեզի հրմար սւթը լիւրա տի տամ, բարով նստիք, Աս-
ված ամենարարին հարկի հարսնիքի խրսմէթ անէ:

ԳՈՀԱՐ. — Գուզում հաճի աղա, արեւդ սիրեմ,
դիւսես հէլպէթտէ անմենական կործերը կեցած են,
տղաս ըսես նէ վաստկածը իր ըրախին չօգտեր. ես
ըսես նէ որքեարի կնիկ մը, ուսկի՞ց ճարեմ պիտոր
աստար փարան, երբ քի ամուսին մը ունենայի նէ
ան վախթը պան մը կ'ըսէի:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Հատ մը գնես նը գէշ չիւլիդ գին-
նալըս, ի՞նչ կայ, տընա կենճ ես, ֆօս տեղուկս ըստըմ-
պօլ է, էնմէնդի պըսաք չի տեսող քեզի խըտար աղ-
ջընք լեցուն ին:

ԳՈՀԱՐ. — Իրաւ ես ամա ասօրուան օրըս աղէկը
կէշէն զատելը փէք տըժուար պան է, ես ո՞ւր գտնեմ
քեզի պէս չնորհքով աղա մը տէ պազնեմ ճակատիս
դնեմ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — (Մեկուսի) Ընձի պէս չնորհքով ա-
ղա մի. բաց ասիմ եէվ վեշ ամաչիմ:

ՄԻՐԻԿ. — (Դրան ետեւէն գլուխը դուռն հանելով՝
մեկուսի) Մէտէլէ չաթալլանոր:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Տընա բարով չիւլի՞ր քի Միւրիկդ
կարգես տէ թրալօխմալու ախիյ մի առնես. ան վա-
խթը քիտն ալ կու պէճէրես, դիւն ալ ընէնթ կ'ա-
նես ու տըղատ ալ հազըր կու խըլօքնայ ու ըրախեն
վաղ կուգայ:

ԳՈՀԱՐ. — Մէշէր ան խենթին ալ խելքը կըլօխը

կուզայ. չէ՛ քուզում հաճի աղաս, անիկակ մարդ ըլլալիք չունի. մէյէր վրտն քեզի պէս հար մի ունենայ նէ պէլքի:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Հը՞, ընծի պէս հա՞ր մի. (մեկուսի՛ գտա՛նք, թամա՛մա...)

ՄԻՐԻԿ.— (Դրան ետեւէն գլուխը դուրս հանելով՝ մեկուսի) Բանայիր ճատըսին նայէ հէլէ:

ԳՈՀԱՐ.— Քէօլէդ ըլլամ հաճի աղա, Ասծըծու սիրուն ըլլայ, աս տըղուս ծառքեն ընծի խալըսէ. ա՛խ ա՛լ չեմ դիմանար աս սըյրըխին ծառքը. (Հաճի աղաին ձեռքէն կը բռնէ) հէլէ կիտե՞ս քուկին այսրըդ, քեզի պէս շնորհքով մարդ մը, աֆ կ'ընես ամա բարեկամ եմք տէ անոր համար կ'ըսեմ:

ՄԻՐԻԿ.— (Դրան ետեւէն գլուխը դուրս հանելով) Տուտուս չօրպան եփեց:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Շնորհքով ու փարալը մարդ մի կայ ըմա՛ ան ալ թրալօխմասուզ չի առներ:

ԳՈՀԱՐ.— Ամա քեզի պէս մէկը ըլլար քուզում հաճի աղա՛ս:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ի՛չ խտար փարա տիտաս նը դիւն ան ըսէ ընծի, անկից անդին դիւն հէլ մի խառնըվիր:

ԳՈՀԱՐ.— Հաւնելու ըլլամ նէ իցցուն հատ կարմիր լիրա կուտամ,

ՄԻՐԻԿ.— (Դրան ետեւէն գլուխը դուրս հանելով ֆաւիլը ձեռքէն բռնած եւ մեկուսի) Ուզածըս ընծի տան նէ ես հարուր հատը կուտամ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Չէ իմին բարով խաթիւնս, իցցուն լիրաի թէնէլիւ անող մարդ չէ, պէլքիմ հարուր հատ կարմրուկ լիրա տաս նը փաղարըխը կույտուրիմ:

ԳՈՀԱՐ.— Հէլէ՛, հէլէ՛, ո՞վ է, ես կը ճանչնամ՝ ամապա:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Շատ բարով կու ճօշնաս, դէմըդ էղած այնաի մը պէս:

ԳՈՀԱՐ.— Ես քեզի պէս կ'ուզեմ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ես ալ քեզի պէս կ'ուզիմ խաթի՛ւնս... (Երկու ձեռքերով կը քօքուռ Գոհար տուտուրի)

Երկու ուսերէն եւ լուռ կը նային մեկըմեկու՝ պերճախօս նայուածքով մը:

ԳՈՀԱՐ.— Երկու աչքերդ ուտեմ հաճի աղաս, առնին խօնթուանթը երկու ոսկիէն գրես, հա՞...

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Խօնթուանթը ի՛չ ճիվերըս տիւրի, տիւնը փիւթիւն քուկինն է, մալիտ պէս նստէ ելիք, ըմա հարուր հատիկ կարմիր լիրան հնչուկ ուր չի համրես նը աս բանին ես անմեն չիտի կրամ ըսեր:

ԳՈՀԱՐ.— Խառանքդ առնէ թող, ես քեզի լուսահոգիէն տահա ելէլի կուզեմ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ե .

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԿԻՐԱԿՈՍ ԱՂԱՐ

ԿԻՐԱԿՈՍ.— (Մրնկելով) Աղա՛, աղա՛, մուշու Տիման ճամբուց եէկեաւ, խիմի տան դիւզէմ, քէօ փէսէցուն ուէղջ էռողջ ի, քէօ ծառքեր կը խամբուրի. Պայծառ ճուր դրեց էնոր ոտից փոշիներ կը լուացէ. եկե՛, շուտ եկե՛ խա՞: (Կիրախալի՛երայ)

ԳՈՀԱՐ.— Աչքըդ լուս հաճի աղա:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Աչկունքդ լիւսով խաթի՛ւն... հըմայեկըս ես տի երթամ, չեւնքիմ փեսացուս ճամբաս կու նայի. իշալլա՛ ուր շատ տի տեսնըվինք, չի մոռնաս հա՞, փարաները հազըր արէ քի հարսնիքնիւս թէտէրիւք տեսնինք հասցար մի: (Կ'երայ)

ԳՈՀԱՐ.— (Առանձին) Պաթլիճան տօլմասիս հիմա քէօմիւր կըրեէցաւ օճախին վրայ, պարէ սանկընտ տօլմա մը ըլլար նէ, եաղը մի մեղքննամ, պահարները մի. վա՛խ, փա՛խ, վա՛խ... երկու աչքերուդ լուսերը քէօննան Միրիկ, սէպէպը տուն ես: (Կ'երայ),

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ՄԻՐԻԿ ԱՌԱՆՁԻՆ

ՄԻՐԻԿ.— (Դրան ետեւէն դուրս գալով) Է՛, ըսելիք չի կայ, մեր տուտուն հար մ'ունենամ տէ խելքս կը-

լօխըս ժողովեմ տէյի կարգուելու ելեր է, առջըսուուն խարճը խումային վայելեր է. էկինցի առ փարա տէլիսի մարդը փէք սւյմիշ կ'առնէ մեր գօճա տէլիսի տու-
տուին. պէլլի պան է քի մարդը փարաին հետ կը կար-
գուի. մեր ճատըն ըսես նէ էրիկ առնեմ տէյի փարաին
թեքը չիֆտը չփնտուեր կոր. էկինցիին աղջիկը չառնես
պիտի կ'ըսէր կոր նէ մէյէր միտքը ուրիշ պան կայ ե-
ղեր. Ասված խելք տայ տուտու, տուեն հէմ փարանե-
րուն վրայէն հէմ ալ կարգուելուն վրայէն թաշտէլէնի
պաղուկ ճուր մը խմէ, ալ հիմաճուկ փարաներըդ ա-
նաֆօս եղան, ասկէ ետքը ալ փարա չունիս քի հաճի
աղան քեզի առնէ. քուկին ըռաստըխը խարախաշի՛դ
մայիլ էր. փարաները առնելէն սօղաւմ առ հէրիֆը
տուտուիս խամ խում կարդար պիտի տէ թիւյները աղ-
ուոր մը փետտեր պիտի, աղէկ որ խելք ըրի տէ պա-
պիս լիռաները ծառք անցուցի... վա՛յ տուտու վայ,
(կնոջական ձայնով) քուզու՛մ հաճի աղա՛ս, քեզի պէս
աղա մը ունենամ նէ կը պագնեմ տէ ճակատիս կը դը-
նեմ... վա՛յ իմին աղուոր գընալը պօյուլը տուտուս
վայ, կը կարգուի՞ս կոր հէ՞, հէմ ալ աներպապիս
հետ. մէռաք մ'ըներ հիսապը կը տեսնանք: էյ, պօշ-
պօղապուծիւն կ'ընենք կոր ամա, կ'ըլլայ քի հիմա-
ճուկ մէկը վրայ կուգայ. աս կարմիր լիռաները սը-
տեղէն ուշուրմիշ ընենք... «փարմաղը ուզուն պալ
եէմէդ, քըսմէթի օլան եէրա: Երթանք փարաները է-
կինցի Հաճի աղաին ավուճը լեցունենք տէ օր մը ա-
ւաջ Պայծառին հետը կըլօխ կըլօխ տանք: (Կ'երթայ):

(Վարագոյրը կ'իջնայ)

ՎԵՐՋ՝ Ա., ԱՐԱՐՈՒԱԾԻՆ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Բ.

Տեսարանն է Հաճի աղայի տան մէջ սենեակ մը չորպանիովայել կա-
հաւորումով:

Տ Ե Ս Ի Լ Ա.

(Հաճի վարդերես աղա բազմոցին վրայ ընկաղնաճած
նարկիկ կը փայլէ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — (Առանձին) Օրն իրիկուն եղաւ խա-
պար մի չի տուաւ աս ճուհար տուտու է ի՛շ զըխկում
է, կիւյամ աս օր խուշուխին խապարը տի բերեր,
եամաշ եամաշ ես աս սէվտաէն վազ տ'օսնիմ... ես
անոր օյինճալը՝ պըլիկը չիմ, հարուր լիբա տի տայ
տէ իս էնեա տի անէ, չէնէ մի պամես օճախիէն չը-
րախ տի հանէ, նէ մինասիպէթ էֆէնտիմ մէյ մին ալ
թող ինք գիտի՞նայ, ինծի պէս քէմիլ տէլիւխանլիւ
մի վէվ լընի նը վեր կու վերցնէ, ձեռք կուտայ քի
կէնճիւքտէն կէլմէ իմ, տըհա իմ սինս ի՛նչ է քի, ի-
րեք տըպա քսան տարու իմ. աս հիսապով սսել է թը
իրեք հատ քսան տարու տէլիւխանլիւ կ'աժիմ, դաթը
յամընդու տէլիւխանլիւները ի՞նչ ին ուր. զխմիմ նը
անիւնց ֆօքին կ'ելլէ, խըսընտան պիր պէօրէկ օլ-
մաղ. անենկ մահալէպիով մեծցած մուրասկանի բիրի
պես ճըթթըլիկ տէլիւխանլիւները ես ճիվերըս կու
փաթթիմ, անիւնց լա՞ֆը կուլի, ալլահ իչիւն պըլ-
ղուրէ փիւաֆով իլիկներս տօլղուն թօսունի պէս պա-
պա իկիտ իմ. ճուհար տուտուն թող հարուր ալ վրան
դնէ, գաթը չի խաբուի քի, ո՞ւր տի դնէ ինծի պէս
մին ալ, իմի տիւնեան եշըս մէնէնտըս չի կայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

ՆՈՅՆ ԵՒ ՍՊԱՍԱԻՈՐ ԿԻՐԱԿՈՍ
ԿԻՐԱԿՈՍ. — (Մ'անկով) Ծառայ եմ քէ՛ խաճ աղա,

Կեանքը խանութի տղէն Միրիկ խիմի եկեր ի քէօ խետ
խէօսիլ կիւղի, կայֆա օջախին պաքլամիշ կեանի:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ըսէ՛ թող ֆօս գայ:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Խիմի կեանքմ գիւզէ (կ'երբայ):

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Կ'երուայ քի Միրիկին հետ սարու
լիրաները խորկեր է՛ ձուհար օլաճախը, էօ՛ֆ, մէյ մի
սա լիրաները ասդին առնէյի, ա՛լ պաշխա տէրտ չու-
նիմ, սատընան տանի ձուհար տուտուն, գլօխըս տի
ծեծիմ ես ատ պօյախանաին քիւփը. փարա կալլելը
կնիկ կալլելէն տաճա պէճիտ է ինծի հըմար:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ՆՈՅՆ ԵՒ ՄԻՐԻԿ

ՄԻՐԻԿ.— (Մսկոյով) Բառի իսկնկունհաճի աղա՛:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Բարին կենճ արեւդ, պարիւն Մի-
քիկ, նստէ նայիմ ի՞նչ կայ չի կայ:

ՄԻՐԻԿ.— Իւլիֆէր, թէքիւր, գըրլանկըճ, քէֆալ,
գըլըճ, փալամուտ. իւսկիւմրիւ, լէվրէկ, փիսի, ըս-
տավրիտ, խամսի, գայա, կիւմիւշ պալըղը, սաթտըղըմ
պալըգ սանա փէք լայըգ, ի՞նչ կուգես հաճի աղա:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (մսկոյով) Փարաի ձան ձուն չեկեր,
իւր ծախած ձուկերը մէթ կ'անէ մուպարէկը. (բարձր)
մարըտ ընտէօր է, ըրի՛նտ է, քեֆը տե՛ղն է, հիվըն-
տութին չունիեա:

ՄԻՐԻԿ.— Մաշալլա՛ս պայըր թոււփիի կըլմանի.
պան մըն ալ չունի, ամա տուտուիս նասը ըլլալը հաս-
կնալու փէք մէնաք ունիս, մարըս հարցնելու տեղ ի՞նչ
կ'սլլար քի էնառաջ հարըս հարցունէիւր նէ. չէ նէ՞ մի
տալափէրա մ'ունիք, հասկնանք:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ձէ օղուլ, հիչ բան ալ չիկայ, աս
խտար վախիթ է դրացին ինք, երես ւ երես կու նա-
յինք, կ'ուզեմ ուր մէկ տեղը ինճիմիշ չիլի. (մսկոյով)
Ալլա՛ն ալլա՛ն, փարաի ձան չեկեր (բարձր) Ասօր ձուհար
տուտուն ֆօս տիգար տէ տիւնին խոնթուռանթը տի
չինէյանք, հնչուկ հըմա չեկաւ չերվըցաւ:

ՄԻՐԻԿ.— Մինակ տունի՞ն խոնթուռանթը. կիտնալըս
տաճա պաշխա խոնթուռանթ ալ չինելու միտք ունիք.

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ի՞նչ խոնթուռանթ:

ՄԻՐԻԿ.— Մէսէլա, քանի քի տուտուս օղլ է նէ քեզնէ
պիտոռ ուտէ խմէ, ու քանի քի տուն օղլ ես նէ տուտուս
տիյօր քի մութին քաշէ նէ կերցունես խմցունես պիտոռ,
ասիկակ ա խոնթուռանթ մըն է կիտնալըս:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (Մեկուսի) Փաչան տօտիկներով կլլող
չան տղան մութլախայ ֆոտ մի առեր է, (բարձր) ի՞նչ տէյնի
տի կերցնեմ այ օղո՛ւլ, քու մարըտ ինծի մուխթէճ չէ.

ՄԻՐԻԿ.— Անանկ է ամա դուք Հայաստանցի էք, ազ-
գասէր մարդիկներ էք. ամեն ժիր մեղիպէմներուն աղեկու-
թիւնը կը մոմտաք. Միրիկին հարը մեռած է. եէթիմ էմ,
տուտուս ըսես նէ զավալը որբեւարիին մէկն է: պէլքիմ
կ'ըլլայ քի կուխուն փորձանք մը կուգայ էրիկսիզ մնայ
նէ. իշթէ ատ սայղըներով մերին էկինցի Հաճի աղան տու-
տուիս հետ կլօխ կլօխ պիտոռ տայ քի տուտուս էրիկսիզ
չի մնայ ու ես ալ պապասըզ չի մնամ. անանկ չէ՞ Հաճի աղա:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (Մեկուսի) Մաղը ծակեր է, (Բարձր) Ա-
տիւնք պիւթիւն սիւմմէ թէտէրիւք խօրըթաներ են. ըսէ
նայիմ, ձուհար տուտուն փարա խորկե՛ց, խօս արվաւ թը
տիւնին քիրան փէշին կուխըրկիմ:

ՄԻՐԻԿ.— Տունի քիրա չէ, դուն հարուր լիրա թրա-
խօմային ճամբան կը նայէիր, ամա օ չամլար պարտաք օլ-
տու, չիւնքի տուտուին անտուկին մէջը ի՞նչ խրտար լիրա կար
նէ ամէնքն ա մուկերը կերեր են:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ատ էղած բա՛ն է, հեչ մուկը փարա կու-
տէ:

ՄԻՐԻԿ.— Էյ ի՞նչ կայ քի, ճանալարները քանի քի
պիտոռ ուտեն նէ մուկերը թող ուտեն...

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ծօ՛ սիւրթիւկ, ատ քու բանդ է, ես
քաթիքուլլիւ չիմ ուտեր, սա փարաներն ասդին բեր, չիւն-
քիմ եփած ապուրին մէջը պաղ ջիւր թափելը բարով բան
մի չէ՛:

ՄԻՐԻԿ.— Քեզի մէրտէ պան մ'ըսեմ պիտոռ, տու-
տուիս փարաները առնէիր պիտոռ, մէկ մի տուտուս առ-
նէիր պիտոռ, ինծի մէրտէ ճաշ արեմ:

Ակնցի Հաճի աղա

4948-56

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Սյ օղո՛ւլ, ես փարախ աչկը չունիմ, չու-
նիմ ամա աս արա մասրուֆներս շատ ին տէ ատէօր հըմար
չէ իսէ մարըտ բարով կնիկ է, խաթիւն կնիկ է, աս Սա-
մաթիաին մէջը հարուր հատ կնիկիէն մէկ հատ մը պիլէ չեւ-
լեր՝ տուտուրիտ պէս, Աստըծու համար, խօսքը խօրըթան
տեղը՝ շատ շիհետ ու շատ պայտովական կնիյ մին է, տասը
հատ Ակընցի խաթիւնի չիմ փոխիր. (մեկուսի) չի ֆայտա քի
երկու ճիւլէրով մուկը կերեր է փարաները ու խըթլախը
նեղ է դիւրս չիմ կրար քաշեր:

ՄԻՐԻԿ.— Տէմէք տիր քի փարա չես ուզեր, տուտուտ
կ'ուզես. անանկ է նէ՛ պէնտէն սանա հէլալ օլտուն:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ձէ՛ օղու՛լ, էֆքեարս աղէյ մի չի հաս-
կըցար, ըսելս ան է քի տուտուտ բարով կնիկ է, ամա փա-
րային աչկը քօր կենայ քի աս արա ծակը նեղ կուզայ,
չիւնքիմ դամպուռ դամպուռի վրայ հեծաւ, մասրուֆներու
թէփէլէմէ ին, ի՛շ խալթ անիմ, եկեր պատեր՝ ճարն է հա-
տեր, հնչիւկ թէփէլիւ թախայ մի չի նետինք իսէ տակէն
չի տի կըրանք ելլեր, հասցար մի հըմայեկըս պարիւն աղա՛:

ՄԻՐԻԿ.— Կը հասկնամ կոր ամա հէլէ ատ էֆքեարդ
մէկ թառաֆ մը նետէ քի քեզի խոտտովանանք ըլլամ պի-
տոր. ֆարզ արէ քի ատ փարաները իմին քովս են, զաթը
պապախ ծըղած փարան է, մարս ի՛նչ կը խառնըռի քանի
քի ես օղլ էմ նէ, ֆախաթ հիմաճուկ քեզի հետ փազարըլիս
մը պիտոր նստինք:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ընտո՛ր ըսիր, փազարըլիս մի տի նըս-
տինք, (մեկուսի) մօրը իշուն փազարըլիս աւրեցաւ նը հըլա
կեցիր նայինք սըվօր քիւլահ մի տի կըրանք օնցըներ. տես-
նենք հըլա սէվտաի ձօթմին ալ ասոր թէփէլին տի ցաքքէ
քի գործը խըզ աունէ. աճապա՛ կ'ըսես ա՛ս ալ մօրը պէս
ապան քէպէն ինծի վառեր է. անմա տէ չառփուլս բան
տիլլի հա՛...

ՄԻՐԻԿ.— Հիմաճուկ տուտուրս քեզի վատ ըրած հա-
րուր հատ կարմիր լիւաները քու ավուճիդ մէջը համրեմ
պիտոռ ամա էյէր քի խապուլ ընես նէ ընելիք թեքլիֆըս:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Դիւն ալ արէ թէքլիֆդ նայինք եկէ՛ն,
էկեր քի ձեռքէս գալիք բան մին է նը խօլայը կու նայինք:

ՄԻՐԻԿ.— Մեր տուտուն Ստամպուլի զանցայով քեզի
հարուր լիրա թըռախօմայ պիտոռ տար քի առնէյիր տուն
անիկակ, հիմակ խարի տուտուն թօփը նետեց, փարայ չու-
նի քի տայ, հիմաճուկ ես քեզի Անատօլցիի ուսուցող հա-
րուր լիրա պաշլըխ կուտամ ու Հայաստանցիի փեսայ կ'ըլ-
լամ. նաք՞ է փազարըլիս:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (Մեկուսի) Իշթէ պո՛ւ... եկու տես մա-
տատ ի՛շ կ'ուզէ. մարը աչկը ինծի տնկեր է ու տղան ալ
աղլընին, ըսելիք չի կայ չիտտակը. (քարօ) նայէ ուր ըսիմ
պարիւն Միրիկ, հըլա ատ ըսածդ հեչ չիլլիր. չիւնքիմ ես
ախշինկըս Ակնցի վարժապետի մը նշաներ եմ:

ՄԻՐԻԿ.— Ինչո՛ւ չըլլայ պիտոր, տէյէր չունիմ մէյէր.
չէնէ մի վարժապետի փառչաի մը խտար ալ հասիյէթ չու-
նիմ. վառժապէթլիք նէ իմիչ քի, երկու ձեպը պօշ ատ
զիւպպէներն ա պա՛ն մը ըլլան նէ պարէ. հիչիս մարդիկը.
վարժապե՛թ, զազէթաճի՛, թէաթոճի, ասոնք ա կործ են.
խենթիս զանահաթը, Ասկին ծառքը նայող, ավուճ պացող
թախըմ մը ես կիտէմճինք քի հիչ մէկը մէթալիք մը չի
պուներ. իյսթիյարցա՛ն մի, սօլուխին Փրկիչին տուռը
կ'առնեն. տուն աղլիկը վառժապետի տալուդ՝ տահա ագէկ
է քի մաղբէն պունես տէ Նառլը Սարուէն ծովը ծըգես.
տուն էյէր քի փեսա առնես պիտոռ նէ ընծի առ քի ծուն
ծըմեռ չիյտեմ. մէյ մը իսկէլէն կը վազեմ ու մէյ մը մա-
հալէն. մէյ մը խայրիսին կլօխը ու մէյ մըն ալ եանդընը.
անաֆօ՛ն մը տէտին, ուռկո՛ւն մը տէտին. հաթիմ պիթիմ
ըրած եմ. թէռազի պըռնելուն մէջը մէկ հատիկ վառապետ
եմ. քառսուն դուռուչէն սիլիվրի եօղուրտու կ'առնեմ, էռ-
սունէն կը ծախեմ կէնէ տիմացէ տիմաց փառա կը վաստը-
կիմ. ծուկին թապլան կլօխիս վրան անցա՛ւ մի օխտը մա-
հալէն փառա մը կ'ընեմ, քեարովը, պակասովը, խըվըզը-
վըռովը հինկ լիրան տիյօր քի միտիս վրան չի նետեմ նէ
տուն չեմ գար, պալըխը, միտեան, ըսթըրիտեան, լաքէր-
տան, քարիտէսը, մէվսիմին ա եօղուրտը, խափուն իլէն
խառփուզը՝ փասա կ'առնեմ կը ծախեմ. (կ'սկսի պօտալ) Մի-
լիվրի եօրտո՛ւ... գայմազը եօրտ... ալթը փարմազ աճը...
լաքէրտամ գայմա՛զ... թօփի՛կ, թօփի՛կ... պահարըլ թօ-

փրկիլ... անուշիկ է թօփիկը... (Միրիկի սօնֆարտը եւ ինֆնա-
վազան) նա՞սը, վառժապետը կրնա՞յ մի ընե՞ր մերին զանա-
հաթը, հէ՞մ ընծի նայէ, մենք պալըթսճի էնք՝ հէ՞ր իշխըտար
քի վեր անուշն մը չունինք ամա կիցցած ըլլաք քի վարդի
պէս կնիկ կը նայինք. մենք հէ՞մ կը վառտըկինք, հէ՞մ ա կը
վայլեցունենք. մենք մեր կնիկներուն օր արեւ կը ցուցնենք,
շաբաթ եղա՞ւ մի, հինգ օխա միսը մէկտեղ կ'առնենք, քու-
կին վարժապետ ըսածդ ուսկէ՞ առնէ պիտո՞ւ, վաղը կառ-
գուի՞մ նէ տեսնես պիտո՞ւ, փաշալի մը կնիկին պէս հագուե-
ցունեմ պիտո՞ւ կնիկըս- պարէ ընծի առնողն ա էրիկ տես-
նայ,

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Չէ՛ օղուլ, չէ՛, չի տի կրնամ տար. ի-
կիտ ես, խօչախ ես, փարա կու վաստկիս, աղէկ տիւն կու
նայիս, բան չի՞մ ըսեր ըմա չիւլի, վուսուսնահան փեսան
ալ պաշխա բան է, ես հարուր լիբալի չի՞մ փոխի փեսաս:

ՄԻՐԻԿ.— Սանքիմ հարուրը քիչ է կ'ըսես կոր նէ, կը-
տորճուկ մը տահա էվէլի ալ կուտամ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Քանի քի ուր ձիուն տեղը եշ մի տի
կապիմ նը, հիչ ուր չէ իսէ հարուր իցցուն մի տալիւ ես:

ՄԻՐԻԿ.— (Մեկուսի) Էշ ա եղանք, Միրիկ ետումազ
ամա նէ իսէ. (բարձր) հարուր քսանով կապենք նէ նա՞սը
կ'ըլլայ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Չէ՛ օղուլ, պակաս չի՞մ առներ, հարուր
իցցունը կուտաս, խօսքս խօսք, նայէ ուր ըսիմ, աս բանին
մէջը էղած ըսէզիլուլթիւնը հիսապ չես աներ դիւն. մտիկ
արէ՛, աղչինկըս վարժապետին տալիւ վատ արի, երկո՞ւք.
մահալէին մէջը քէֆէզէ տ'իւլինք, էղաւ իրեք. ես աղ-
չինկըս ելլէ տէ՛ ես վաժապետը կ'ուզիմ, ես պալըթսճի չի՞մ
ուզեր ըսէ նը, եղաւ չո՛րս. ձուհար տուտուին բերանը ին-
տո՞ր տի գոցինք, հի՛նկ. ես վարժապետը աս բանին վրայ
ելլէ տէ Սէրայ Պոււնուին ծովը նեաուի նը, էղաւ վե՛ց.
տէ հրամմէ եկուր տէ մի մտմար:

ՄԻՐԻԿ.— Ես պէսպէտէ՛նէվայ հարուր իցցուն լիբա
կ'առնե՛ս, օխտը. ընծի պէս պապա իյիտ փեսա մը կ'առ-
նես, ութը. աղչիկդ վառժապետ փառչասի ի մը տալու տեղ
ընծի պէս նամուսլու էսնաֆի մը կուտաս, էղաւ ի՛նը:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Հայտի նայինք, Միրիկ, հայտի տղաս,
փարաները ցնծա՛ քի փառք հօրն ըսինք:

ՄԻՐԻԿ.— Աճէլէդ ի՛նչ պիտոր ըլլար. պսաքին վախիթը
կուտայինք, խօլայ էր:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Չէ՛, ատ չեղաւ օղո՛ւլ, չէ իսէ ես ճայ-
միչ կ'ուլիմ, ես տուտուիդ ճուղապը տնկիմ, վարժապետը
ճամբու դնիմ ու աղչիկըս հետդ կարգելէն եքքը ես վէր-
տիմ վէրմէմ ըսես նը, իշու աշխարհք է:

ՄԻՐԻԿ.— Ընծի նայէ՛, մենք պալըթսճի ենք ամա մէրտ
ենք. Յիսուս Քրիստոսին պիլէ պիւթիւն առխատաշները
մեր պալըթսճի էսնաֆիէն էին. մենք թէվէքէլի մարդիկներ
ենք, անանկ պաներ մերին քովը մը փնտռեր. շիւֆիէ կ'ը-
նես կոր նէ՛ նա՛, ա՛ռ, (գօտիկն խորհեւ քսակ մը կը հանէ եւ
Հաճի աղսիկն կուսայ):

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Հը՛, իշթէ ասենկ, խօրթայ մտիկ ա-
նող մարդիւն ի՛շ կրամ ըսեր (Իրաւը կը քաֆիկ սեղանին
վրայ, եւ սեղանաւորի քսակն արագութեամբ մը երկու վայր-
կեանիկ կը հարեւ ու կը սնուգէ ճշդաբիւնը. ապա կրկին
քսակին մեջ լցնելով կը տեղադրէ զպակին մեջ), Միրիկ,
տղա՛ս, աս բանս եղածէն սեպէ՛, ամա դիւն քչիյ մի տի
նստիս ուր ես երթամ աղչինկս համոզիմ. եք քի ուր կ'իրա-
կոսը գայ ու քեզի թուղթ մի տայ ու ըսէ թը ա՛ռ ատ տիւ-
նին խօնթուռաթն է, Հաճի աղան իմզան դրաւ ու մէօհ-
րեց, նը գիցցիր ուր աս գործս յաջողուեր է, գնա մէկ թա-
րաֆիտ վրայ պառկէ, հնչուկ քի գալ շաբթու հարսնիքը
բանինք: (Հաճի աղսն կ'երթայ):

Տ Ե Ս Ի Լ Դ.

ՄԻՐԻԿ ԱՌԱՆՁԻՆ

ՄԻՐԻԿ.— Ա՛խ, մէյ մը տէրտէրը կուլսունուս վրայ
կարդար տէ սա մեր ճաշը մարը կըռնակէն փաթլամիչ ըլ-
լար, պաշխա տէրտ չունէի, տուրսեցիին ատէթ է եղեր
քի Ստամպուլցիի աղջիկ առնէ տէ Ստամպուլցիին ատէթ չէ
եղեր. մէյեր էկինցի Հաճի աղան սէվտա կապեր է խօսթ-
լախ մարըս, քա ինչի՞դ... ան չէ ամա պալըթսճին ալ սա-

ապֆի աղջիկ կրնայ կոր առնել եղեր. պարէ առխատաշնե-
րուս խըզ մը ընեմ քի երթան Միբրիկին ո՛վ ըլլալը իմանան,
(Միբրիկ արմուռնկը սեղանին կրկնուցած ձեռքն ետեւին կ'իյնայ
խոր մտածման մէջ՝ սպանիական դղեսկներ կազմելով խելա-
պաստիկն մէջ):

Տ Ե Ս Ի Լ Ե .

ՆՈՅՆ ԵՒ ՎԱՐԺԱՊԵՏ ՏԻՐԱՆ

ՏԻՐԱՆ.— (Երոպական ձեռնոյ խիստ վայելուչ հագուստ
կը մտնէ ներս՝ ձեռքը յազիր մը բռնած): Զարմանալի բան,
Ամերիկեան Եանքիները տարօրինակ են կ'ըսենք, մինչդեռ
երբեմն մենք կը մրցինք անոնց տարօրինակութեան հետ.
ահաւասիկ օրինակ մը (քերթին վրայէն կը կարդայ) Նանսիի
համալսարանէն վկայուած հայ օրիորդ մը Մագրիգիւղի մէջ
կը սիրահարի յոյն նպարավաճառի աշկերտի մը, և գիշերանց
լքելով իր ծնողքը սիրահարին հետ խօսք մէկ ըրած կը փա-
խին անծանօթ ուղղութեամբ. կ'ըսուի թէ աղջիկը բաւա-
նականաչափ դրամ տարած է հօրը տունէն (քերթը կը ծաղի)
բնաւ չպիտի զարմանամ եթէ օր մըն ալ իմանամ թէ հա-
րուստ դրամատիրոջ մը աղջիկը ձկնավաճառի մը հետ ա-
մուսնացեր է. (կը տեսնէ Միբրիկը որ ամֆած և արտի մը վը-
րայ) ներեցէք պարոն, մէկո՞ւն կ'սպասէիք արդեօք:

ՄԻՐԻԿ.— ... (Պատասխան չի տա եւ սպուշ կ'սրած և-
րեսը կը նայի՝ պիշ պիշ):

ՏԻՐԱՆ.— Կը հաճի՞ք ըսել թէ ո՛վ էք դո՛ւք:

ՄԻՐԻԿ.— (Պաղ կերպով) Հաճի չեմ, սատէ Միբրիկ է ա-
նունս:

ՏԻՐԱՆ.— Խնդիր չէ, բա՛ն մը կ'ուղէիք, փափա՞ք մը
ունիք, կրնա՞մ արդեօք օգտակար ըլլալ ձեզ:

ՄԻՐԻԿ.— ... (Դեմքը կը ծամածոյ եւ գոռնիկ դասա-
կարգին յատուկ շարժումներ մը կ'ընէ):

ՏԻՐԱՆ.— Գրաւ կը դնեմ թէ բնակարանի գործին հա-
մար եկած էք:

ՄԻՐԻԿ.— (Զայրանալով) Միւսիւ, ավֆ կ'ընես ամա,
չինուամչինեմ՝ կը խօրաթեա չէ նէ մի հարսնեմ. մախսուս

կըռափառ լախըրտըներ կ'ընես կոր քի չհասկնամ տէյի, ես
Սամաթիաին եալըն մեծցած եմ, քիւֆիւրին անթիքան կ'ը-
նեմ. պէքանս պանալ մի տար. պնական կործ կ'ըսես կոր
նէ մէյէր չե՞մ հասկնար. ես ա կտործուկ մը տըրպատուն
կացած էմ հէլպէթ, պնական կործը հարուր նումէռօին կ'ը-
սեն տէյի սորվեր եմ. պուտալա՞ կիտէիր դիմացինդ.

ՏԻՐԱՆ.— Բայց առ նուազն անկիրթ մըն ես:

ՄԻՐԻԿ.— Հաւկիթը դուն ես, հէմ ա սուլու հաւկիթ:

ՏԻՐԱՆ, Այո՛, պարոն, իրաւունք ունիք, կրնաք նա-

խատել մէկը որուն տունը հիւր էք այսօր:

ՄԻՐԻԿ.— Մօ՛ դուն տո՛ւն ա ունիս, աճըգտան նէ՞
հապէր. չորս չէյրէք տուր տէ մէճիտիէ մը տամ:

ՏԻՐԱՆ.— Աւելորդ կը համարիմ ձեզի հետ վիճիլ, որով-
հետեւ գիտեմ տգիտութեան ի՛նչ ըլլալը:

ՄԻՐԻԿ.— Ես ա քու ի՛նչ ըլլալդ գիտեմ:

ՏԻՐԱՆ.— Ի՞նչ չափով գիտէք:

ՄԻՐԻԿ.— Քիլօէն պակաս:

ՏԻՐԱՆ.— Արդարեւ զուարճալի է այս մարդը:

ՄԻՐԻԿ.— Սրածալըն դուն ես:

ՏԻՐԱՆ.— (Կը խնդայ) Հա՛, հա՛, հա՛, իրաւ որ սրա-

միտ տղայ մըն ես, կը հաճի՞ք մեր ամուսնութեան օրը պատ-
ուել ձեզ ներկայութեամբը և խնդացնել մեզ՝ ձեզ միմոսու-
թիւններովն ու սրամիտ կատակներովը:

ՄԻՐԻԿ.— Թի՛լէյի... առապ ըլլամ էյէր քի պան մը
հասկցայ նէ:

ՏԻՐԱՆ.— Կը փափաքիմ որ հարսնիքիս օրը հոս զըտ-
նըուիս:

ՄԻՐԻԿ.— Հարսնիքիս օրը... հա՛, հա՛, հա՛, հարսնի-
քիս օրը...:

ՏԻՐԱՆ.— Ի՞նչ կայ ծիծաղելու:

ՄԻՐԻԿ.— Հարսնիքիս օրը... հա՛, հա՛, հա՛, (գոհեմ
աղոսոս քաշկիմակ մը կը հաւնէ) առ սա եաղլըխըս տէ աչքե-
րուդ արցունքը կը սրբես հարսնիքիս օրը:

Տ Ե Ս Ի Լ Զ .

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԿԻՐԱԿՈՍ

ԿԻՐԱԿՈՍ.— (Մտնելով)— Խաճ աղէն տուեց էս թուղթ

Մուշու Միրի'կ (քուդր մը կ'երկարե Միրիկին) ուեր առնաս-
խա տան խէօճաթ ի, խօնթառնթ ի, իրք ի. ենոր վրէն
խաճ աղէն մօխուր գէրկեց:

Միրիկ. — (Ուրախանալով Կիրակոսին դրամական նուեր
մը կուսայ եւ անարգայից նայումով մը կը ձգէ Տիրամի վրայ,
հեզեղաւ համար իր հսկառակորդը, քանի որ ինքը տարած կը
կարծէր յայրանակը), Մնաք բարով, Հաճի աղային ծառ-
քերը կը պագնեմ: (Միրիկ կ'երթայ):

Տիրմն. — Կիրակոս, ո՞վ է այս մարդը:

Կիրակոս. — Իսա միէր սօղախի ծար որ կը տեսնաս,
միէր խաճ աղի պղտիկ տուն կը նստեն, Կեաֆար տուտու
կ'ասեն ենոր տղէն ի:

Տիրմն. — Ի՞նչ տեսակ մարդիկ են, ունեւո՞ր են:

Կիրակոս. — Եթ', Կեասեն ուեր Կեաֆար տուտուի մօտ
փող շատ կեայ, քիւֆլի քիւֆլի կեարմիր լիրա ունի կեասեն:

Տիրմն. — (Մեկուսի) Պէտք է զգուշանալ այս մարդէն,
որովհետեւ յայտնի թշնամանանքով մը վերաբերուեցաւ, հա-
կառակ որ բնաւ անցեալ մ'աւնեցած չեմ այս ձկնավաճա-
ռին հետ:

Տ Ե Ս Ի Լ Է.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՏԷՐ ՍՄԲԱՏ

Տ. ՍՄԲԱՏ. — (Մտնելով) Ողջոյն ձեզ:

Տիրմն. — Օրհնեա տէր. հրամայեցէք Տէր Հայր:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Աստուած օրհնէ՛ Պարօն Տիրանս, կը յու-
սամ թէ ողջ առողջ էք:

Տիրմն. — Հանգիստ եմ Տէր հայր, շնորհակալ եմ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Տո՛ւնն է արդեօք Հաճի Վարդերես ա-
ղան:

Տիրմն. — Այո՛, Տէր Հայր, եթէ կ'ուզէք հիմայ թող
սպասաւորը կանչէ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Անշուշտ այո՛, տեսնուիլ կ'ուզեմ, և
եթէ կարելի է մեզ առանձին ձգեցէք պահ մը (Կիրակոսին):
Գնա՛ տղաս, Հաճի աղային լուր տուր թէ կ'սպասեմ իրեն,

Կիրակոս. — Խիմի կեասեմ գիւզէ՛ (Կիրակոս կ'երթայ):

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Այլեւ ճամբու յոգնութիւննիդ առիք
անշուշտ, ալ կամաց կամաց հարսնիքին օրը որոշելու ենք:

Տիրմն. — Ձեր և Հաճի աղային մէջ ըլլալիք կարգա-
դրութիւն մըն է ատկայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ը.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՀԱՃԻ ՎԱՐԴԵՐԵՍ ԱՂԱ

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — (Մտնելով) Օրհնէ ի տէր:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Աստուած օրհնէ Հաճի աղաս և իր օր-
հնալ պարագաները, անփորձ և անխռով պահեցէ (Տիրմն
կը մեկնի):

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Եթէ Տէրը կամեսցի, գալ շարթու հարս-
նիքը տի բռնինք, Տէր պապա՛:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Այո՛, այլեւ երկարաձգելու չենք, քանի
որ ուշ կամ կանուխ պսակ մըն է պիտի կատարուի, բայց
ես այսօր եկայ պսակը զոյգ ընելու խնդրին վրայ տեսնուե-
լու համար:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Ատ ջուխտ պսակը ի՞նչ տիլի, Տէր պապա:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Այն պիտի ըլլայ որ խնայողութեան հա-
մար երկուքի տեղ չորս գլուխ պիտի պսակենք. ես գիտեմ,
Ակնցիները հաշուադէտ մարդիկ են. կը սիրեն քիչ ծախքով
շատ դորձ տեսնել:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Շիտակ է ըմա միքքդ չի հասկցայ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Անցեալ օր Գոհար տուտուին բան մը
խոստացեր ես, խեղճը ամբողջ ունեցածը գողցուցեր է. ա-
նառակ զաւակը սնտուկին մէջէն յափշտակեր տարեր է բո-
լոր դրամները, մինչդեռ ձեզի դրամամայ տալու խօսք տը-
ւած է եղեր՝ պայմանաւ որ ամուսնանաք հետը. այդ մա-
սին մէջերնիդ համաձայնութիւն գոյացած է եղեր:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Ան օրը անենկ ետրէնկութիւն մին էր
արանք՝ ըմա ես հրմայեկըս միքքս փոխեր իմ:

Տ. ՍՄԲԱՏ. — Ներեցէք որ լմնցնեմ խօսքս, Գոհար
Տուտուն ինքն ալ աղէկ գիտէ թէ առանց դրամի չպիտի
առնէք զինքը, և այդ բանին համար երեք օր է որ ոչ հաց
կ'ուտէ և ոչ ալ ջուր կը խմէ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Կ'երվայ քի հացի տեղ բախլավայ կ'ու-
տէ ու ջուրի տեղ ալ գինի կու խմէ:

Տ. ՍՄԲԱՍ.— Արդարեւ յուսահատութիւնը պատեր է
զինքը, և եթէ Հաճի աղան չառնեմ՝ ինքզինքս ծովը պիտի
ձգեմ, կ'ըսէ. բնաւ ներելի չէ օրհնած, որ տխուր բան մ'ը-
լայ ձեր պատճառովը, դուք աստուածավախ մարդ էք եւ
չէք փափաքիր կարծեմ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես Տէրտէ՛ր,

Տ. ՍՄԲԱՍ.— Ըսել կ'ուզեմ թէ Գոհար տուտուն ձեզ
չատ կը սիրէ և դուք խօսք տուած էք առնելու, հետեա-
բար պիտի խնդրէի որ խօսքերնիդ յարգէիք:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Խօս տվաւ քի հարուր լիրա թրալօխմա
տի տամ. ան քի ինք խօսքէն դառցաւ իսէ ես ալ իմ խօս-
քէս դառձայ:

Տ. ՍՄԲԱՍ.— Բայց անիկա ձեզ իր բոլոր հոգւովը կը
սիրէ և պատրաստ է ուրիշ զոհողութիւն մ'ընելու:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (Հետախրոնելով) Ի՞նչ...

Տ. ՍՄԲԱՍ.— Ալթը Մէրմէրի կողմը արսա մը ունի որ
հարիւր կարմիր ոսկիէն ալ աւելի կ'արժէ. իր այդ գետինը
ձեր վրան պիտի ընէ. քեզի նպաստաւոր է, չէ՛ մի ըսեր
Հաճի աղա, Գոհար տուտուն իմ ծովսն է, տնայէն կնիկ է
և պատուաւանդիր՝ հակառակ ձկնավաճառի մը մայրը ըլլալուն:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Քանի քի դիւն ինծի միւթմէյին կ'ա-
նես նը բան մի կ'ըսինք, ըմա նէ Միրիկը տի գիննայ աս
բանը նէ ալ պաշխասին. աս խօսքերնիս մեր մէջ տի մնայ.
վաղուընէ թէզը չի կայ, արսան վրաս կու դառցնէ ու դալ
կիրակի ալ աղչընիս ու փեսիս հարսնիքին օրը իրեն խա-
պար կու խրկիմ կուզայ ու Աստու զամքը տեղը առնել
կճւտանք, բարով չիլի՞ր:

Տ. ՍՄԲԱՍ.— Շատ լաւ, մնացիք խաղաղութեամբ (Տ.
Ամբաս կ'երայ):

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— (Առանձին) Էֆէնտիմ, զատէկէն մարդը
պաշխա է, խօս մի կայ կ'ըսեն. «Սինէք բէքմէղճի թա-
նըր», վէլ հասըլ արժեքաւոր մարդ իմ, չի նայի՞ս, դօռս ու
երթիքս կու քրքրին. տղան կ'ըսէ քի փարա տամ աղչինկըդ
ինծի տիւր, մարն ալ անդիէն կ'ըսէ քի փարա կուտամ

սիրտդ տիւր ինծի. հրմայեկըս կարմիր լիրաներուն սիրուն
հրմար երկուքին ալ խօս տվանք. խօս տվանք ըմա բանն
ան է ուր ասոր տակէն ելլելիւ ինք. (վայրկեան մը խորհելէ
վերջ) Նիհայէթ սըվոնց պէքք է ուր ես անուշիկ ֆօլլտախ
մի՛ Ակնցու ըռդիկ մի դառցնիմ, ու բարով մի գիլիններ-
նուն մէջը եէրլէշտիրմիշ անիմ. երթան պարիմէ հասկնան
քի իշխտար Ակնցիին անիւնը փարան պաշտող ելեր է ըմա
մարդկութիւնն ու բարեգործութիւնը տըհա եվէլ կու սի-
րինք. երթամ պարիւն Տիրանը տեսնիմ ու ասոր վրայօք
միւշավէրէ մի անինք. (մի քանի քայլ կ'առնէ դիպի դուռը.
Տիրան կը դիմաւորէ զինքը): Ես ալ քեզ տեսնել կ'ուզէի պա-
րիւն Տիրան:

ՏիրԱն.— Հրաման ըրէ՛ք Հայր:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Քեզի բան մի տի ըսիմ ըմա...

ՏիրԱն.— Հրամայեցէ՛ք,

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Աղչինկս Պայծառը Աստու իղնովը քեզի
նշաներ եյի. հրմայեկըս նշանածդ չիֆթէ խալաուլմիշ եղաւ:

ՏիրԱն.— Չեմ հասկնար ի՞նչ կ'ըսէք:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ըսելս ան է իւր խաթ մը տըհա նշանեցի:

ՏիրԱն.— Հանելով էլ է այդ ըսածնիդ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Ըսել կ'ուզիմ քեզմէ իզատ պաշխա մէ-
կու մին ալ խօս տվի, վու հաթթա պաշլըխն ալ փէշին առի:

ՏիրԱն.— (Մեկուսի) Աստուած իմ, ի՞նչ տարօրինակ
մարդոց հետ է գործերնիս. (քաղձ) բայց Հաճի աղա, միթէ
կարելի՞ է ըսածնիդ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Էյ ի՛նչ կայ քի, աղչինկս նշանած մ'եւել
ունենայ նէ ա՞ղը կ'եւլէ:

ՏիրԱն.— Ի՞նչ անհեթեթութիւն, արդեօք երա՞զ կը
տեսնեմ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Յղչինկս տէլէր ունի, վաղը մեկ երկու
նշանած տըհա ելէնը անիւնց ալ խօս տի տամ. «Փարայի
վէրէն տիւտիւկի չալար»:

ՏիրԱն.— Եւ քանի որ ես դրամ չեմ տար, ուրեմն ա-
ւելորդ եմ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Չէ՛ օղուլ, չես հասկնար միքքս, աղ-
չընիս ասըլ նշանածը դիւն ես. մէկալը երեկթի է. հէր իշ

խրտար վուսուռնականութիւնն չունիմ իսէ, վուսուռնական մարդը երկու աշկիս պըլպըլիւկն է. ես քեռէ չիմ օսնիր, աղշինկս քոզի հետ տի պսակիմ: մէկա հէրիֆին ալ պաշխայ աղշիյ մի գլօխը կու փաթթինք վէսոէլամ, ըպա բարով չիւիւր. իրեն տված փարաին խուռուշին տասը փարան իրեն հարսնիքին մասրուֆ կ'անինք, ասոր կ'ըսին հէմ «փիլաֆ եազլանուր հէմ շամտան փաքլանուր»: Ասկին եէթիմները կարգելով արա տեղը մեծ վարձք մին ալ առած կ'ուլլինք:

ՏԻՐԱՆ.— Հիմա հասկցայ, բայց ո՞վ է այդ երկրորդ անձը կրնա՞մ ճանչնալ:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Հիմակ չիմ ըսեր, հարսնիքին օրը տի տեսնես (գրպանեմ կը հանեմ որսանով ղեցուն փակ մը) առ սա իցցուն հատ լիւրան ու հարսնիքին թէտէրիւքները տե՛ս. փալան հիշ էսիբկէմիշ չի տի անիս, էռէջնիւս կիրէկին հարսնիքը տի բոնինք, ես կ'ուզիմ քի փառլա՛խ, թանթանալու զօնթուռլո՛ւ, տէպտէպէլիւ հարսնիք մի անինք. անթերի Ակին հարսնիք մի. սա ալ ըսիմ ուր Ասկը շէնցընելիւ համար հարսնիքնիւս օրը մէկ տիւնի մէջ վեց գլօխ տի պսակինք՝ գիցցած լընիս:

ՏԻՐԱՆ.— Նորէն հանելո՛ւկ. ինչ և իցէ. չա՛տ լաւ, հայր: Հայկական փառաւոր հարսնիք մը ընելու համար պիտի ջանամ կարելին ի գործ դնել:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Հայկական փառլախ հարսնիքին տուռօսը թող մեր հայ աղըըրտոցը ու քուրերուն շեն օճալը լընի՝ մեծ Հայաստանի մեծ հարսնիքին եքքը:

ՏԻՐԱՆ.— Կեցցէ Հայն և Հայաստանցին, կեցցէ՛ Հայաստանի մեծ հարսնիքը...

ՀԱՃԻ ԱՂԱ.— Առաջ մեր հարսնիքը, եքքն ալ ամէնուն հարսնիքը:

(Վարազդուրը կ'իջնայ)

ՎԵՐՁ՝ Բ. ԱՐԱՐՈՒԱԾԻՆ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Գ.

Տեսարանն է հաճի Վարդերես աղաի տան հիւրանոցը՝ գաւառական ոճով զարդարուած. հարսանեկան սեղան մը դրուած է մէջտեղը. սպասուհի Մարիամ սպասաւոր կ'իրակոս եւ կողմոք աղբար կ'սպասաւորեն, սեղանը կը յարդարեն, ըմպելիներ, գաւաթներ ու պնակներ կը շարեն սեղանին վրայ՝ կը մտնեն ու կ'ելլեն:

Տ Ե Ս Ի Լ Ա.

ԿԻՐԱԿՈՍ, ԿՈՋՄՈՋ ԵՒ ՄԱՐԻԱՄ

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Տօ՛, իսա խարսնիք միէզ խամար տըժօխք ի. մէկըմ կը վազիես վիւնր, մէկըմ կը վազիես վար, կըզմիէթ խա՛, կըզմիէթ խա՛... չարեէք սախաթ խանքիսթ չի քեայ:

ԿՈՋՄՈՋ.— Շիտտակը ես ալ թիբիթ էղայ, քչիյ մի ըռէհէթ անինք, չիւիւր: (Կը նստի)

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Վալլա քի մի պան ասե՛մ, Գօզմոզ ախպէ՛ր, իսա խարսնիքի տավաթլիւնիւր ժամ կացան ուեր մուշու Տիրանի վու Բայժառի պսաքըմ թամաշա ենին. միէր դրացիներուց Կաֆար տուտուն ու տղէն Միբիկն էլ խարսնիքի տավաթլի արացին. ամա ենոնք ուեր տավաթ արացինք խաճ աղէն ասեց ուեր սախաթ խիւկին խորսնիքի տուն գան. պսակըմ ուեր ասես սախաթ երեքից թամամ կելինի. իսա տիէզ ոէպէպըմ կայ ամա չիէմ խասկանայ:

ԿՈՋՄՈՋ.— Գօշտիւկ բան մի կու դառնայ ըմա չի կիտիմ. պէլքիմ Մայամը աս ինչուկինն է նը գիտէ:

ՄԱՐԻԱՄ.— (Պարսիզակցիի արսասանութիւնով) Ես ի՛նչ գիտիմ.՝. քէհես չիմ օղո՞ւլ... ամա Գոհար տուտուն Հաճի աղաին հետ մուհապէթը տիւզմիւշ ըրեր է՛...:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Մինակ Կաֆար տուտուն չի՛, Միբիկն էլ խաճ աղի խիետ խօրօտ ի:

ԿՈԶՄՈԶ.— Ե հա՛ անենկ է, ես ֆօս եյի ուր օնցել օր Միբիկը եկաւ ու երկու սահաթի մը խտար մինայնին խօրաթեցին:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Խա՛, ես էլ տեսայ ուեր Միբիկը խաճ աղի խետ կաֆա կաֆաի սէօհպէթ արեցին, խիմ էլ կեարմիր ոսկու ձանըմ գիւգէր սենեկի միջից, դիւ էլ վօսկու ձան առեցիր Մարօ՛:

ՄԱՐԻԱՄ.— Ես տա չիտիմ ըմա՛... դուռին ետեւէն լսեցի որ տէրտէր պապան երկու հարսնիքը մէկտեղ ընինք կ'ըսէ՛ր:

ԿՈԶՄՈԶ.— Պէլքի տէ իրեք հարսնիք, չիւնքիմ գործին թութուշը տտենկ կու ցցնէ:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Վալա իսա փէք խօշ խարսնիքըմ կ'ընի. եէն կ'ասեմ ուեր քիւլահըմ կայ իսա տիէզ. տեսնիէնք որի՛ կըլխին կը խազցուցին:

ԿՈԶՄՈԶ.— Ինչէրնուս պե՛քք, Կիրակոս աղբար, ի՛շ կ'ուլի թող լընի, մենք քեֆերնիս նայինք. կոպիտ հարսնիք է:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Խարսնիեւորներ տախա իւշ գիւգէն. եկե տօ՛, իսա տիէզ սկամպիլըմ տառցուցինք. եիմ կըրպանի միէջ խաղի թուղթըմ կայ:

ԿՈԶՄՈԶ.— Բարսվ ըմա թէք պիթմիշ մի կու խաղամ:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Խօրօտ կ'ելնի (գրպանեկ խաղի թուղթը կը հանե որ ծաղապատիկ նստած կը խաղան, իսկ Մարիամ դուրս կ'երթայ այդ միջոցին):

ԿՈԶՄՈԶ.— Մանչո՛ւկ, տա խըզը պէկիս տիւր նայիմ:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Միեր երկրայ պէկեր աղջիկ շատ տարան էլ չիէմ ի տայ. եէնոնց կըլտին եոււրոսիսըմ կը խիեմ քուեր տըթօխքի ճամբան կը ընին. էսի կօզ է, քէօ պէկը խապը կ'լեց:

ԿՈԶՄՈԶ.— Հատի նայինք սա թախլիիս ի՛շ տիտա:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Իտա խաճ աղաին էլ կաֆար տուտուն կը տամ, խալալ թող ըլնի... Տօ՛, դիւ ի՛նչ կեասեա տօ՛, կուժաի ծերուկ վաղուց հանուաւ, դիւ ինա թղթերաց մէջէն կողացար. տօ՛, Վանեցին կըմպը՛լ է ուեր խաբես, խա՛:

ԿՈԶՄՈՍ.— Խըմպըլ չես տէ ի՛շ ճիվերս ես:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Դիւ ես կըմպըլը. (ու երես գաւառացի աղբարիկները կը փաթթուին մէկգմկու, չի քի հաւթարուելով այլ կըգուրսեւոյ: Նոյն պահուն ներս կը մտնէ Գոհար տուտուն):

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԳՈՀԱՐ ՏՈՒՏՈՒ

(Գոհար կը մտնէ ծիծաղելի ըղայու աստիճան պննադարդուած, խոշոր ու սէւ օղեր կախուած եւ երկու ականցնեւեկ, ձեռքի ուրը մատներէն մատանիներ անցուած եւ. հագած է բաց գոյն սնդուսե շրջագգես մը եւ վրային դարձեալ բաց գոյնով մուշտակ մը, մազերը խնամով սանձարուած եւ):

ԳՈՀԱՐ.— Հէմէն երկու աչքերնիդ քէօնայ. ուրվօնց փաթըռտըն նայէ՛. քա մեղայ, չեն ալ ամչնար. ասանկ օրով խըզմէթնին ձգեր թուղթ կը խաղան կոր. հայտէ նայիմ դուրս ելէք սըկէ՛, սըլըլիններ:

ԿՈԶՄՈԶ.— Սըլըլըլը դիւն ես. սա հայէ հըլա, դիւն վէ՛վ ես ուր մեզ կու չէխես, կու նայի՛ս, «տաղտաքի կէլմիշ պաղտաքի խօվար»։ Ըսէ նայիմ ի՛շ կու խառնըվիս դիւն:

ԳՈՀԱՐ.— Ես չեմ խառնուիր տէ ո՞վ կը խառնուի. հիմաճուկ ես աս տուտին հանրմն եմ, չիւնքիմ ասօրուընէ անդին հաճի աղան իմին ամուսինս է, կը հասկնա՞ք կոր:

ԿՈԶՄՈԶ.— (Խնդալով) Հա՛, հա՛. հա՛... հըլա՞ իրաւ ըսիր ձուհար ապըլա, աֆ կ'անես չեյանք գիտեր, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛:

ԿԻՐԱԿՈՍ.— Խանո՛ւմ, խըլա ասա՛, խաճ աղէն ուեր վազըթ առացեր ուեր միէնք չկիտեցանք, խըլա՛:

ԳՈՀԱՐ.— Քեօ՞ն է աչքերնիդ. չէ՞ք տեսներ կոր հարսնիքին սուֆուան, անմենական աս թէրթիպը. մերին հարսնիքին համար է:

ԿՈԶՄՈԶ.— Ձերին հարսնիքի՞ն մի... հա՛, հա՛, հա՛, ձուհար տուտուն հարսնիքին հըմար է եղեր աս թանթա՛նան ու չանթանան, հա՛, հա՛, հա՛:

ԳՈՀԱՐ.— Ընծի նայեցէ՛ք, ես ձերին մասխարան, ձե-

բին էյլէնճէն չեմ, ի՛նչ կը խնդաք կոր հա՛, հա՛, հա՛, աս տեղ խնդալու պան մը կա՞յ քի, հաճի աղան ինծի առնելու վատ ըրած էր, ու ասօրուան համար խապար խաւրած էր. ձեզի կ'ըսեմ կոր քի աս հարսնիքը ընծի համար է:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՄԻՐԻԿ

(Միրիկ իր դասակարգին յատուկ հարսանեկան հագուստով)

ՄԻՐԻԿ (Մտնելով).— Սուտ է, սուտ է ճատըն, աս հարսնիքը թէքմիլ ընծի համար է:

ԳՈՀԱՐ.— Դուռն ճղակտոր ելլաւ հէմէն գող շո՛ւն, անխտար կարմիր օսկիներուս վրան նստար. հիմակ ալ հաճի աղան աղջիկը առնելու ելեր ես, կըրողս քեզի աղջիկ կուտան. հաճի աղան քի ինծի առաւ նէ ալ դուռն կտորճուկ մը հալայ առ, իշթէ քու աչքովդ կը տեսնաս կոր քիմ հարսնիքը պըռներ ենք: (Կոզմուկ եւ Կիրակոս երկու վիճողներուն ետեւը սնցած միմեկմեկներ կ'ընեն՝ միմեկմեկներու պէս):

ՄԻՐԻԿ.— Խնեթեցա՞ր դուռն քա՛, քուկին փարադ ո՞ւրկէ է քի հաճի աղան քեզ առնելու ելլէ, անիկակ փարաքըզ կնիկ չառներ:

ԳՈՀԱՐ.— Իռատներս, առսաներս օղջ ըլլան. չուրի՞մ տէյի կիտէիր դահէր, հէմ տուի, հէմ ալ հաճի աղան ինծի ամուսին առի, տէ գնա տէ փաթլամիլ եղիր հէմէն. թէքմիլ աս հարսնիքը ընծի համար է:

ՄԻՐԻԿ.— Հա եա՛, հաճի աղան ալ քուկին ընքուընեքուդ ըռատըրթին մայիլ էր տէ առնէ պըտոր քեզի. տուռն ընծի նայէ՛ ընծի, հաճի աղան Պայծառը վարժապետէն ետ ըրած է տէ ընծի խապար խրկած էր քի հոս դամ տէ ասօր պսակուինք տէյի. իշտէ աս կիշեր ես կարգուիմ պիտի տէ քեզի ճախայ ընեմ պիտոր, անկից սօռղամ տուռն օրթան մնաս պիտու, քէօռ աչքովդ կը տեսնաս կոր քի հարսնիքը պըռնուած է:

ԳՈՀԱՐ.— Հարսնիքը պըռնուած է նէ ընծի համար պըռնըռուած է:

ՄԻՐԻԿ.— Դուռն հողերուս հետ կարգուիմ պիտոր. աս հարսնիքը ընծի համար է:

ԳՈՀԱՐ.— Տէրտէրները կարգդ կատարեն հեմէն տէ չի հասնիս ատ օրին, աս հարսնիքը ընծի համար է:

ՄԻՐԻԿ.— Իշթէ փաթլա՛ չաթլա՛, ընծի համար է:

ԳՈՀԱՐ.— Ընծի համար է:

ՄԻՐԻԿ.— Ընծի համար է: (Կոխը սասկօրեկ կը շարունակուի: Նայն պահուն դրսէն ձայներ կը շուռն, հարսանեկան քաթօրը եկեղեցիէն կը վերադառնայ, ըստ Ակնիցիներու սովորութեան «Առաւօտ լուսոյ» շարականը երգելով՝ նուագի ընկերակցութեամբ):

ԿՈԶՄՈԶ.— Հարսնեւորները կուգան:

ԿԻՐԱԿԻՍ.— Խարոն ու փեսան ժամէն դիւզէ ն:

(Դրսէն նուագածուքիւնը կը շարունակուի, Գոհար եւ Միրիկ կոխնիկ կը դադրեցնեն եւ սպորշ կ'սրած իրարու կ'նային):

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ՆՈՅՆՔ ԵՒ ՀԱՐՍՆԵՐՈՐՆԵՐ, ՀԱՃԻ ՎԱՐԳԵՐԵՍ ԱՂԱ, ՆՈՐ ՖԵՍԱՆ՝ ՏԻՐԱՆ, ՆՈՐ ՀԱՐՍԸ՝ ՊԱՅԾԱՐ, ՏԵՐ ՍՄԲԱՏ ՔԱՀԱՆԱՅ, ՍՊԱՍՈՐՀԻՆ ՄԱՐԻԱՄ, ԿՆՔԱՀԱՅՐԸ, ՆՈՒԱԴԱՍԹՈՒՆԵՐ, ԿՐԳԻՉ ԿԻՆԵՐ, ՀԱՐՍԻ ՔՈՒՐԵՐ ԵՒ ՀՐԱԽԻՐԵԱԼՆԵՐ

(Ըստ վաղեմի Ակնիցիական սովորութեան, կիսախօր ձեռքը կը գտնուի քուր մը՝ կոքին կապուած ձեռնակ չեղրեով. նոր փեսային կարմիր փեսին վսայ ադամանդակաւու մակեակ մը — ճղալ եւ կամ խոշոր զարդակի մը — գետնուած է՝ ի նշան փեսայութեան. հարսը հագած է համակ կարմիր եւ ոսկեհոտ քանուածով պարեզուս մը մեջքը պարսկական շալ գօշի մը կապած եւ հագած է նաեւ փայլեկ կարճ մուշակ (կոճիկի փաթ), գլխուն վրայ ձգուած է կարմիր շղարշ մը՝ ոսկեհոտ եւ շողշողուն. որ միկնել կես մեջքը վրած պէտք է ըլլայ. նոր հարսու փեսայ նախապէս պատրաստուած քարձր գահաւորակի մը վրայ նստի կը նստին):

ԳՈՀԱՐ.— Մէյէր աս հարսնիքը պաշխառին համար է եղեր. օ՛խ եղաւ Միրիկ, հէլէ ինծի չեղաւ նէ քեզի ալ չեղա՞ւ եա. օ՛խ, օ՛խ...

ՄԻՐԻԿ. — (Խօսելով հաճի աղային ուղղելով) Գուկին լա-
խըստըդ ասա՞նկ էր, մերին ըրած օյինդ սանքիմ վայլով
պան մըն էր... Կ'ողգես քիմ աս հարսնիքը տակը վրան
տառցունեմ տէ փառաի մը ըլլայ... Կիտես ես' մեզի պէս
մարդուն շախա չըլլար...

ՏԻՐԱՆ. — (Ընդմիջելով) Հաճի աղա, որովհետեւ Տիկին
Գոհարն ու պարոն Միրիկը մեր պատուական դրացիներն ու
սրտակից բարեկամներն են. փափաքելի չէ անշուշտ որ ա-
սանկ ուրախառիթ օր մը անոնք տխուր կացութեան մը
մատնուին. ներեցէք որ ես իմ կողմէ իբր անկեղծ սրտի ար-
տայայտութիւն՝ անձնական քսակէս նուիրեմ պարոն Մի-
րիկի յիսուն օսմ. ոսկի, միանգամայն առաջարկելով որ այս
տան սպասուհին Մարիամ, որ տարադրեալ Պարտիզակցի
որբ հայուհի մըն է, այսօր իսկ Պ. Միրիկին կնութեան
տանք, և թող անոնք ալ մեզ հետ երջանիկ ըլլան. կ'ըն-
դունի՞ս պարոն Միրիկ:

ՄԻՐԻԿ. — Վայրկեան մը խորհեցէ յետոյ կը մօտեւայ Տի-
րանին եւ կը հանրուրի անոր հակասք) Եաշա՛ պէ ախպարեմ,
ես քենէ ունմիչ չէի ըլլար, քանի քի տուն մինասիպ կը
տեսնաս կոր նէ ես ալ խապուլ ըրի. ես պօյէս շատ վեր ե-
լայ, Հաճի աղային աղջիկը քեզի կը վայլէր. ան իմին ա-
յարս չէր ու իմին տունիս մէջը ըռահաթ չընէր պիտու, իմ
խըսմէթս, իմ այարս Մառեամն է:

ՏԻՐԱՆ. — (Միրիկին ուսը ծեծելով) Ապրի՛ն հայ խոնարհ
դասակարգի իմ կտրիճ եղբայրներս:

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Ապրի՛ք դաւակներս, պերխուտար լընիք
ու մէկ բարձի վրայ ձերանաք, ծլիք ու ծաղկիք. Ասված
մէկ օրերնիդ հաղար անէ. Հայր Արքահմու պէրէքէթը քե-
սանիդ լըցուի. չի բանիք ու ապրիք. չոր քարն երթաք կա-
նաչ գաք. ֆող բռնեք վօսկի դառնայ. զօրանաք. Ասված
էսէմէի զավալ չի տայ ու տիւշման չի խնտացնէ. հարդի պէ-
տէլ լընիք օղուլ, ախ ու վախ չըսեք, աս դօռս բաց ու
օճախս չեն պահեք:

ՏԷՐ ՍԲՄԱՍ. — Ամէն, զոր ի՛նչ խնդրեսցես եղացի եւ
կատարեսցի՝ անուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, և
դարձեալ տամ տանուտէրոջն Հաճի Վարդերես աղաի զհրա-

մանն Աստուածային զիսպակեսցի և առցէ ի կնութեանԳո-
հար տիկինն և եղիցին երկօքեան ի մարմին մի: (Կը միացնէ
Գոհարի եւ Հաճի աղայի գրուխները. կնիսխայրը ևնյն պահուի
քուրը պատեանէն քաշելով քուրն ու պատեանը խաչաձեւ կը
դնէ անոնց գլխուն վրայ. Գոհար կը կոխէ ոտքը հաճի աղային
ոտքին վրայ, իսկ Հաճի աղան անմիջապէս շփուհով ու քայլ
մը ետ ետքայով)

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. — Տէր պապա՛, զօղաւել պսակ կ'անես
զիտնալս. ֆախաթ իս նայէ ուր ըսիմ. իմ տարիս վացցուն
է ու ես էնմէն փառքը վայլեր իմ. կարգուելը ասկից եքքը
ինծի հըմար չէ. ձուհար խաթիւնը խելքը գլխիս քեյվանի
կնիկ է, վէլ ալ իւր առնէ նը չի խաբուիր. մեր Կիրակոս
աղբարը քի չարքաշ ու խելօքիկ մարդիկ մին է, միքքս
դբի ուր տան դռան տէր անիմ ու մարդիւ սըրա օնցնիմ.
էկէր քի ուր ձուհար տուտուն մինասիպ կու տեսնէ նը աս
օրուընէ թեզը չի կայ, երկուքին գլխները իրարու կու կա-
պինք՝ ի՛նչ կ'ըսես, ձուհար խաթիւն, խապուլ կ'անես իմ
աս խալլ ու խարէրս, կու պաղնես ու ճայտիդ կու դնէ՞ս:

ԳՈՀԱՐ. — (Այլերը գեհն յառած եւ մեղմ ձայնով մը)
Ասված պապային կամեցած խըսմէթը գլխուս վրայ: (Հաճի
աղան Կիրակոսին քեռեն քոնելով կը քեռի Գոհարին մօս):

Տ. ՍԲՄԱՍ. — Եղիցի և եղիցի, կատարեսցի և պա-
կեսցի:

ԿԻՐԱԿՈՍ. — Քիւլահըմ մեր կաֆային անցուցին, ամա
զարար չի քեայ. իսա թաթլի քիւլահ ի, քապուլ արեցի:

ՏԻՐԱՆ. — Երեք հարսնիք մէկ յարկի մէջ, անա վեհ եւ
սքանչելի կարգագրութիւն մը. այլապէս չէ կարելի դար-
մանել հայ աղջիկն անհամար կորուստը, այսպէս պէտք են
ըլլալ բոլոր հայ տուններու մէջ ամուսնութիւնները: Իւրա-
քանչիւր տունի մէջ երկերկու, երեքական և նոյնիսկ աւելի
պսակներ կատարուելու են, որ շուտով վերականգնի ծլի ու
ծաղկի նորորդը մանուկ Հայաստանը: Ինչպէս նաև մեր
ամէնուս սրտին մէջ անջնջելի թող մնայ այս օրուան յիշա-
տակը որ կը խորհրդանշէ Պուսեցիի և դրսեցիի անխտրակա-
նութիւնը, եղբայրակցութիւնն եւ համերաշխութիւնը: (Օղի
ափսեին մօտեւայով գաւար մը կ'առնէ եւ ներշնչուած).

Օ՛ն խմենք մենք եղբայրաբար,
կամենք ոգին այս զուարթարար.
Քէն, ռիս, խապառ անհետին.
Ժպտի թշուառն ալ յետին:

(Կոզմոզ աղբար բոլոր ներկաներուն օղի կոշայ՝ աչիսն
պսցնունելով, երբ նոր փեսաները կը խմեն իրենց ընկերին,
քննին վրայ գտնուողներ կը քաղիսեն զաւարներն ու պնակ-
ները եւ ուրստութեան ժխորներ կը հաւնեն, ծնոսերը սեղա-
նին գրոյսն անցած կ'ուսե եւ կը խմեն անընդհատ):

ՀԱՃԻ ԱՂԱ. (Ոգնուորում՝ կը խօսի հետեւեալ խրատականը)
կրատեալ լընի քեզի պարիւն Միւրիկ, ասկից եքքը տընա
մարդիւ մի նշանածին, կնկանը, փարաին, մալին ու միւլ-
քին աչկը չի տնկես. դիւն փարաին թէքին ու չիֆթին չի
նայեցար ու հարիւր իցցուն հատ կարմիր լիբա համբեցիր քի
աղչինկա նշանածէն ետ անիմ ու քեզի տամ, ես օտար մարդ
մին էյի: Հատ աղէկ ըսի ու փարաներդ ձեռքէդ առի. մենք
Ակնցի ինք, սաաւընին փոթին գալօշը ճիւղերէն կու հանինք
ու անոր տեղը չարուխ կու հաղցընինք, էնմէն պուլուխու
մարդ հարբտ գաննը մի աներ. իշթէ աշքովըդ տեսար քի
մարբտ կարգեցի իր փարաովը, ու քեզ ալ կարգեցի քու
փարաովդ. ասոր Ակնցիի հիօսայ կ'ըսին տղաս, մենք հի-
սապսուղ բան չինք աներ, մեր կոխած էնմէն քալը հիօս-
պով է, գործի մեջ հինի փարան կու փըտըռինք. անիւն վա-
տըկելիւ հըմար հինկ հաղուրը չինք փըտըռեր. կու վաստը-
կինք խարճելիւ համար, ու կու խարճինք վաստըկելիւ հը-
մար. պարիւն Տիրանը քեզի իցցուն լիբա պախչիլ արաւ.
էկէր քի ուր խօս կուտաս ըբախէն վազ գալիւ ու թու-
լումպաճիռլիւնը թէքք անելիւ նը հարուր հատ կարմիր
լիբա ալ ես պախչիլ տի անիմ կիրակոսին ու քեզի հըմար.
հարսնիքէն եքքը հարուր իցցուն լիբաով փառլախ ախթէրի
խանիւթ մի կու բոնէք ու կիրակոս աղբորը հետ ձեռք
ձեռքի տուած կ'իյնաք կ'ելլէք, փարա կու վաստկիք ու
մարդ կ'ուլլիք:

(Միւրիկ կը հաւաքուի Հաճի աղային ձեռքը. կը հաւաքուի
նաեւ Տիրան, Կիրակոս, Գոհար եւ Մարիամ կարգաւ. անե-
նեն վերջը նստ հարս Պայծառը կը քերեն երկու հարսնիքներ

քերերը մտած եւ կը կայնեցեն Հաճի աղային առջեւ, որ Ակն-
ցիներու հինաւորց սովորութեան հաւաճայն կայնած տեղին
ծանր ծանր կ'իջեայ գետին եւ կկուզ ընելով կը հաւաքուի անոր
ձեռքը. այն ատեն Հաճի աղան գրպանէն ախով մանր դրամ
կը քափէ հարսին գլխուն վրայ. քննին վրայ գտնուող հիւ-
ստաններէն կիներն ու տղայ կը հաւաքեն ցանուած մանր դը-
րամը մեկգլմէկ հրմշկելով. ապա կը սկսի բուն հարսնիքը. ներ-
կայները նուագի ընկերակցութեամբ կը սկսին երգել «Բարի
յուս աղուն բարի յուս» ելլն. խրատականը տողը նախ ալ-
րերը եւ ապա կիները կ'երգեն փոխի ի փոխ. յետոյ կ'երգեն
Գոհար երգը՝ պարելով. ապա կ'երգեն «Եկուր աղուն աղջիկ»
եւ դեռ ուրիշներ):

ԵՐԳ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ (°)

ԳՈՎԲ ՀԱՐՍԻՆ

Բարի լուս աղուն բարի լուս,
Բարի լուսուն բարին վրադ,
Ուր ցաթէ արեւն ի վրադ.
Ժամեն կուգան ջուխտ մը ֆիտան,
Ելլինք տեսինք մերը կուգան
Առնինք ելլինք վերի օտան
Այ իմ հայ աննման աղուն
Չիկայ քեզի նման աղուն
Երկու կաքուռէկ արինք բունը,
Կու կաթէ երեսին դունը.
Դիւն ես մեր տանն ոսկի սունը.
Աղունք քեզ օր մար է բերեր,
Անթուխ աչուի մարն է բերեր.
Մարն է բերեր մեզի հըմար.
Մենք ինք եկեր քեզի հըմար,
Քեզ տի տանինք մեզի հըմար.
Այ իմ հայ Աննման եւ այլն.
Առաւօտուն կանուխ կանուխ,
Հարսինը սիրտն է պուլանուխ.

[°] Երբ դերակատարներուն անձանց են Ակնայ հարսանեկան երգերու եւ
«Հանակները, կարելի է զանց առնել, պայմանաւ որ նայկական պարով մը փակ-
ւի վարագոյրը»

Երթանք պաղջան՝ քաղինք անուխ.
Առաւօտուն աս որ չաղ է,
Հարսն ի պաղջան վարդ կու քաղէ,
Նստեր ու շէքէր կու մաղէ.
Շէքերն թօղն ալ ինք կու թաղէ.
Այ իմ հայ աննման աղուոր. ելն.

Դիւն ուր եյիր ուր իս գտար.
Հայ Աղամայ պաղջաս մտար.
Պիւլպիւլ էղար վարդիս դիմաց.
Վարդս տարիւր չարիւր իմաց.
Աղուոր նազերով նազերով.
Դուն ես առմա թէլ մազերով,
Նազ արէ նազըդ վերցնիմ.
Ջուր ուզէ գինի խմցնեմ.

Այ իմ հայ աննման աղուոր. ելն.
Օրդեը խաղաղ մու թօրայ,
Թագաւերին ձին կու խաղայ.
Հարսին ալ սիրտը կու դողայ,
Թագուորի մար դիւն դիւրս եկու,
Թագուոր Որդեկըդ եկեր է.
Թէք գնացեր ջուլս եկեր է,
Ալուկ հարսնուկն հետ բերեր է.
Այ իմ հայ աննման աղուոր. ելն,
Աղուոր քու հագածդ ալ է,
Ելիր խալուն վրան քալէ.
Քալէ ու մանտրտիկ քալէ
Ալուկ փեշերդ վեր ծալէ:
Այ իմ հայ աննման աղուոր. ելն:

Հ Ի Ն Ա Ի Ե Ր Գ Ը (*)

Հինան վարդէ ջրով չէղուած (կրկ.)
Քէրամ արէ ձեռքունքդ բաց »

(*) Նախագետ հարսնեկուն սեղանին վրայ դրուած պէտք է ըլլայ փոքրիկ յախճապակիէ պնակ մը, որուն մէջ լեցուած է քիչ մը զնա կամ անոր նմանող փոշի մը, քանի մը մեղրամոմ մէկգմէկու պլորուած պնակին կեղորոնը փոշիին մէջ մխուած պիտի ըլլայ. երգուած պահուն պարողներէն երիցագոյնը աջ ականի մէջ պիտի կրէ պնակը՝ մօմը վառելէ յետոյ, որ պարի ընթացքին փոխն ի փոխ կը շրջի ամէնուն ալ ձեռքը:

Աս հինան անպես հինա չէ, (կրկ)
Խըրկողն ալ ինչ աղուոր մանչ է. »
Ասոր հոս է վաղը կօչէ: »

Հ Ր Ա Ի Է Ր Հ Ա Ր Ս Ի Ն

Եկուր աղուոր աղջիկ հարս էղար մեղի,
Եախութ, զըմրութ, անգին քար էղար մեղի,
Եկուր աղուոր աղջիկ եկեր ինք ձերը.
Քեզ հաղար նազերով տի տանինք մերը.
Եկեր ենք տի տանինք մեծերդ լացու.
Խաթով լաթ ինք բերեր կռնակըդ օնցու,
Ոտքդ խատէմլիւ է դիւն մեզ խնդացու.
Մի լար աղուոր աղջիկ արցունքիդ մեղք է:

Ե Ր Գ՝ Ե Ա Ր Ի Ն Փ Ա Փ Ա Ք Ը

(Ա.Լ.Ա. Կէ-ՕԶԼԻԻ)

Ի՛նչ աղուոր է բացուեր վարդիս թերթերը,
Կրակով լեցուցիր սրտիս խօրերը.
Գրէ ու ուզարկէ սրտիդ սէրերը,
Աննման աղուոր ես չի կայ նմանըդ:

Գիշեր ցորեկ հիչ չես ելլար մտացու.
Դլուխս ուր բարձ ղնիմ կուգաս երազս.
Հարամ արիւ կերածս ու խմածս.
Աչխարճին չիմ փոխեր սրտօք սիրածս:
Հանէ ծոցեդ գըլխես կըյրած սև մազըս.
Դիր քովը ու նայէ հիմակ խըրկածըս.
Ան սեւ երկար երկար սիրուն մազերըս,
Ճերմակի ին փոխեր քաշած օֆերըս,
Ճամբորդ կուգայ հինա խումաչի բէռներ կան,
Արանիս ալ ի՛նչ ծովեր ու լէռներ կան.
Տուն եկո՛ւր, տուն եկուր, եարըս տուն եկուր
Արմաղան չիմ ուզեր արևա առ ւ՛եկուր:

Պ Ա Ր

Ե Կ Ո Ւ Ր Մ Ե Ր Ն Ե Ր Թ Ո Ն Ք

Մուրատի եզրուցը քալելէն եկայ,
Ակինը պաղ ջուրը խմելէն եկայ,
Հայ աղջիկ, վարդ աղջիկ, եկուր մերն երթանք,
Բացուեր են վարդերը քաղէ մերն երթանք:

Տուր ձեռքդ ձեռքիս մէջ քալէ մերն երթանք,
Յաթեր է լուսընկան տէ հաթի երթանք.
Հայ աղջիկ, վարդ աղջիկ, եկուր մերն երթանք,
Ես քաղեմ վարդերդ շիտակ մերն երթանք:

Կարելի է նաեւ Անհունի եւ այլ անկեցիական խաղեր երգել
ինչպէս նաեւ զանազան հայկական պարեր պարել:

(Վարսագոյրը կը գոցուի արեւելեան պարով)

Վ Ե Ր Զ

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

Առաջին էջին ԽՕՍԲ ՀԵՂԻՆԱԿԷՆԻ Ա. Է Բ. տողերը պի-
տի ըլլան:

Ուսեղու համար ապրելու և
և ապրելու համար խնդարու և

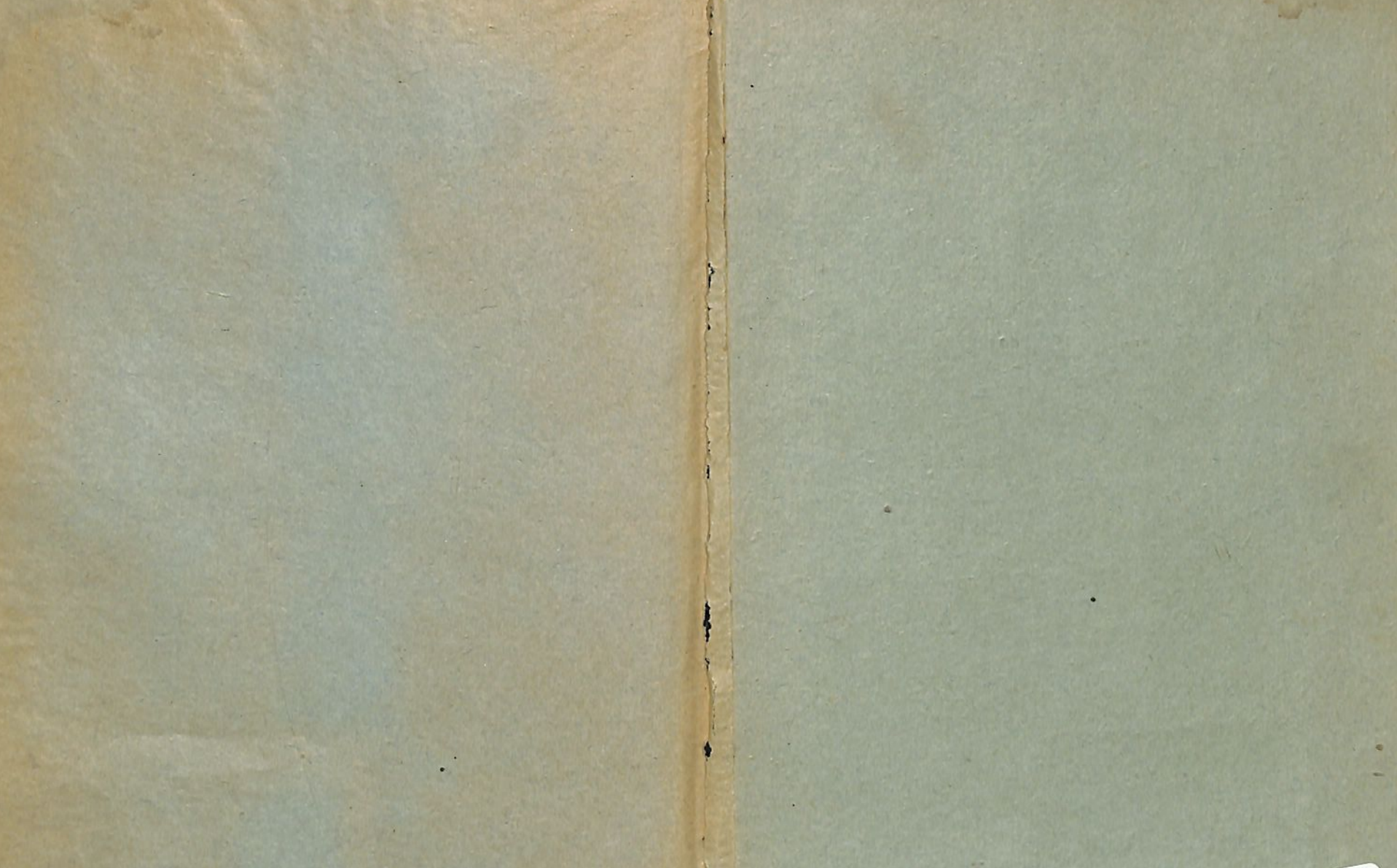
Արար Բ. Տեսիլ Ա. տող Տրդ գիտիցայ՝ պիտի ըլլայ գե-
րեցնայ. տող 13րդ լարնկու՝ պիտի ըլլայ ժամրնկու:

Էջ 20 տող 26 մոռցուած է՝ մարքս ճոհար տուտուն առ-
նեղիւ վաս արի մեկ նախադասութիւնը:

Արար Բ. Տեսիլ Բ. տող 21, քանքանան ու չանքանան
պիտի ըլլայ քանքանան ու չանքանան:

Արար Գ. Տեսիլ Գ. տող 1, քանքանան պիտի ըլլայ քան-
քանքան:

Ի ՄՕՏՈՅ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ Զ.Յ.Յ.-ԱՄԻՐԵՆՑԻ
ՍՏՈՒԱՐ ՄԷԿ ԳՈՐԾԸ

ՍԷՖԵրպէրիկը

եւ իր Արեաւիրքը

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԻԱԿԸ
ՅԱԿՈԲ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ընդհ. գործակալ թերթերու և գիրքերու, հրատա-
րակիչ Նիք Քարթլըրի, Նաթ Փինքէրթընի, Արսէն Լիւ-
բէնի և Շէրլօք Հոլմսի:

Ամէն տեսակ գիրքեր, թերթեր ու հանդէսներ եւ
օրը օրին նոր հրատարակութիւններ Պոլսոյ ամէն կող-
մը կը վաճառուին իր մասնաւոր ծախողներուն կողմէ:

Սկիւտար, Գառըգիւղ, Մաքբիգիւղ, Սամաթիա,
Գուժգարու, Եէնիգարու, Վոսփորի կարեւոր նաւա-
ւատոյցները կամուրջին երկու գլուխը, և Բերայի,
Շիշլիի և Կէտիկ փաշայի բոլոր ծխավաճառներուն քով

Նոյնպէս կը հայթայթէ եւ իր հասցէին կը հասցնէ
ո՞ւն է գիրք սրու մասին իրեն դիմում եղած ըլլայ:

Հարցի՝ Պապ Ալի, Բէշիտէֆ, խան: Օրը 14 մամ բաց է:

ԳԻՆ 20 ՂՐՈՒՇ